

Cena 1'50 din

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6 - Tel. 25-67 - Izhaja vsako soboto
Velja letno 36 din, polletno 18 din, četrtletno 9 din, za inozemstvo letno 50 din
Rokopisi se ne vračajo - Pošt. črk. rač. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglasi po ceniku

Vreme
od sobote do sobote

(Napoved od 6. do 13. avgusta)

V severnem in južnem predelu Slovenije malone ves teden stalno in vedro vreme. Vlada bo precejšnja soparica. Krajevne pooblaščitve s padavinami in nevihtami. Toplotne razmere se bistveno ne bodo spremenile.

Podoba slovenske družabne skupnosti

Za resnično demokracijo

Spoštujte drug drugega - Bodite strpljivi in vliudni ljudje - Nikar venomer ne potvarjajte, ne podtikavajte, ne hinavčite in zavijajte, ampak priznaite resnico - Če se že sklicujete na demokracijo, bodite resnični demokrati, ne pa farizeji in zahrbtni politikanti

»Edinost« je s svojim zadnjim člankom o strankarski zagrizenosti med Slovenci zadela v živo. Uredništvo je prejelo celo vrsto dopisov, v katerih soglašajo čitatelji in naročniki z osnovnim načelom, da je treba likvidirati dosedanje, naravnost strašno zagrizenost, ki je zajela zlasti tisto polinteligenco, ki slepo veruje v svoje »lajbžurnale« in v tisto prežvenčano duševno hrano, katero jim ti njihovi strankarski listi dnevno in tedensko nudijo. Vsekakor nas veseli, da nismo klicarji v puščavi, toda obenem se zavedamo velikih težkoč v boju proti temu dednemu grehu velike večine Slovencev.

Razveseljivo je dejstvo, da je naš kmetijski človek s svojim zdravim razumom še najdalje od tega, da bi ga mogli imenovati zagrizenca. Kmetijski človek si cerkveno poslušajo svoje politične in strankarske voditelje, se hipno navduši za strankin ideal, toda njegovo življenje in povezane s prirodo mu v velikem in malem ne priliva tiste zagrenjenosti, ki jo vidimo pri strastnem strankarju. Usoda kmetijskega človeka, njegovo težko delo v borbi z naravo in za vsakdanji kruh, mu omogočajo tisto mirno presojo, ki je potrebna, da se dva človeka s povsem različnimi nazorji lahko vsedeta k mizi, ne da bi se obenem prepirala in si skočila v lase. Če so se na deželi kljub temu zgodili slučaj, ki ne potrjujejo te trditve, so to pač izjeme, kakor jih najdemo tudi drugod. Resnica je vsekakor ta, da naš kmetijski človek še ni zastrupljen s strupom strankarstva in da bi se ravno meščani po mestih in trgih lahko zamislili ob tej ugotovitvi.

Strankarska zagrizenost je precej podobna »nacionalnemu šovinizmu«. Zdrava demokracija je nemogoča, če jo ovira strankarska zaslepljenost. Prav tako ne more biti zdravega, pozitivnega nacionalizma tam, kjer nosijo njegovi takozvani reprezentanti na očeh mreno negativnega šovinizma. V pravi demokraciji je treba včasih tudi nasprotniku priznati uspeh, ki je bil v splošno korist ljudstva. Če hočemo imeti pravo demokracijo, moramo iti po vzgledu v Anglijo, Švico, Holandijo in skandinavske države, kjer je spoštovanje nasprotnika in njegove miselnosti sestavni del vsega in njegove miselnosti sestavni del vsega demokratičnega udejstvovanja. Tako prihajamo k problemu strankarske strpljivosti, ki bi morala biti del splošnega mišljenja. Slovenci ne bomo sanirali svojih nelepkih razmer vse dotlej, dokler se ne bomo začeli medsebojno spoštovati. Ustvariti moramo najosnovnejše pogoje družabnosti, ki je pri nas razdeljena s plotovi strankarsko-politične omejenosti. »Klerikalec« ne sede za mizo z »liberalcem« in »proletarec« — bodisi salonski ali zaverovani — gleda oba kot »buržuja«. Taka je slika naše slovenske družabne skupnosti...

Ni dovolj, udrihati po »fašizmu« in jecati neke fraze o demokraciji, ne: demokracija mora postati načelo vsega gledanja na svet in življenje, biti mora miselnostna podlaga za vse javno hotenje. Demokracije pa ne more biti, če njeni predstavniki in zagovorniki sami nimajo tistega, kar odlikuje pravega demokrata. Resničnega demokrata v širjem smislu besede (in ne morda v smislu označbe strankarske pripadnosti) pa brez strpljivosti napram svojemu političnemu nasprotniku ne bomo našli na celem svetu. Ali ni sramota, da se pri nas spogledujejo tujerodci, če vidijo v danih slu-

čajih globok, zevajoč družabni prepad med obema glavnima taboroma Slovencev? Lahko smo različnega mnenja, toda kriteriji se morajo razčistiti. V tisku zlasti ne bi smeli počenjati vsega tistega, kar nas še bolj loči in zagrenjuje. Dober Slovenec se naj ravna po načelu: Ne stori drugemu ničesar, česar samemu sebi ne želiš!

Dokler bo demokracija, bo tudi polemika. Polemika pa bodi ali stvarna ali satirična, duhovita, nikdar pa ne bi smela sloneti na laži in perfidnemu zavijanju objektivno ugotovljene resnice.

Z zavijanjem je mogoče navduševati kakšnega backa, ne pa mislečega človeka. Zato tudi ni čudno, da naša javnost odreka tonu in načinu polemike med našimi vodilnimi dnevniki vsak razsodni etre. Kdor je vaju višjega nivoja duhovne borbe, se za take obrabljene metode politične borbe nikakor ne bo mogel navduševati. Sanacija naše politične sredine mora pričeti pri tisku. Naše zadoščenje je v tem, da je »Edinost« pri čela to borbo ne oziraje se na levo in desno. Pritrđilna pisma v tej zadevi so nam v zadoščenje!

Ob 20-letnici osvobojenja

(Posvečeno mariborskemu taboru
14. avgusta 1938.)

Fantje, naprej!

v dvajseto leto zastave nesimo,
»Pravda staro« ob njih ponovimo:
»To zemljo, ki naša je last,
to zemljo, ki tuju je slast,
s puntarsko koso branimo.
Gubčev zimzelen bodi naš znak;
gorje nam, če jo kdaj zatajimo!»

Fantje, dekleta! Žene, možje!

vi vsi, ki v preklestvu ste starem ostali,
hlapi in sužnji ste sebe pljuvali,
kačo redili, sebi grozili:
ta liberalci, ta klerikaleci.
Stojte, nehajte!

ob dvajsetem letu obljubo priznajte:

»Sloga v svobodi bomo kovali,
krepko na straži bomo ostali,
čuvali bomo svoj svetl mejnik!»

Jože Danev.

General Maister, slovenski in jugoslovanski narodni borec, ki si je v prevratnih dneh stekel s svojim pogumnim nastopom na naši severni meji neveljive zasluge za osvoboditev Maribora in severne meje. Veliki pokojnik je s svojim nesebičnim in hrabrim delom v usodnih dneh mnogo doprinesel, da vihra nad Mariborom svobodna zastava in da bomo mogli letošnjo proslavo 20letnice slaviti v slovenskem in jugoslovanskem svobodnem Mariboru.

Posnešimo kmetisko izobrazbo

Če bo kmet izobražen in napreden, bo napredna in trdna tudi naša država - Kmetijski stan je vir vseh narodovih moči in narodove veličine

Od nekdanj čujemo in se učimo, da je kmetijski poklic za marljivega in dobrega človeka najlepši in najčastnejši poklic. Ni to sama prazna beseda za tolažbo. Marveč dokazuje tudi izkušnje naših časov in našega naroda, da iz kmetijskih ljudi raste in živi ves narod.

Zato mora še zlasti za našo mlado državo obveljati geslo, če bo kmet napreden, bo napredna tudi naša država. Dokler ne bo vse plasti našega kmetijskega ljudstva prodrli duh napredka, toliko časa tudi temelji našega narodnega blagostanja ne morejo biti dovolj trdni. Mnogi pa nam pravijo — kaj pa je treba kmetu izobrazbe, za kmeta je dober vsak butelj. Do danes še zmirom raz-

umljivo, da je v kmetijski glavi več bistroumnja in razsodnosti in delovnega duha, nego ga ima tisti, kateri ubogega kmeta tlači in zaničuje.

Zato vam pripominjam, da je kmetiskemu ljudstvu silno potrebna izobrazba. In to lahko dobimo v domačem nepolitičnem kmetiskem društvu. Ker na deželi nimamo na razpolago sredstev, da bi vsakdo absolvirati kmetijsko šolo ali celo gimnazij, moramo v društvenih močeh iskati prosvetnega dela in kulture.

Mihael Veršec, Bizeljsko.

Vodstvo naroda - častna služba

Bližajo se veliki časi. Sicer vlada vsepovsod mučna tišina, zdaj pa zdaj pa

Prošnja uprave

NA OGLED

pošiljamo občasno nekoliko zaporednih števk s pošto položnico (čekom), ki jih ni treba vračati.

KDOR ŽELI NAROČITI »EDINOST«, KI JO JE DOBIL NA OGLED,

naj izvoli nakazati naročnino takoj, da prispe sporočilo o nakazilu semkaj najkasneje 5 dni po prejemu prvih števk na ogled. In sicer vselej po možnosti obenem vsaj za 6 mesecev (18 dinarjev) ali najmanj za 3 mesece (9 dinarjev), pozneje pa redno po mogočnosti vnašaj. Za tekoče 1. leto — 11 mesecev, februar — december 1938 — znaša naročnina samo 33 din.

DOSEDANJE PREJEMNIKE LISTA,

ki ne bodo poravnali naročnine pravočasno, bomo morali črtati. Naročniki iz mariborskega poštnege okolja lahko plačujejo naročnino osebno upravi.

KDOR LIST VRNE,

ker ga ne more ali noče naročiti, naj se pri besedah »Ne sprejemem« nazaj! svo-jeravno podpisuje, ker so nam doslej vračali neke izvede tudi brez vednosti naslovnika.

Napačno je mnenje, da je naš tednik nekakšen naslednik bivšega tednika »Neodvisnost«.

»EDINOST« JE NOV IN SAMOSTALEN TEDNIK.

Razpošiljamo položnice poštnege čekovnega računa št. 11.787 »Mariborske tiskarne d. d. Maribor« s pripisom na srednjem delu (sporočilu) zgoraj: »Edinost«. Kdor položnico izgubi, lahko dobi pri vsaki pošti golico (blanket) položnice za 25 par, ki jo je treba samo ustrezno izpolniti. Ena položnica lahko služi obenem za več naročnikov, kolikor jih pač lahko pripisemo na srednjem delu položnice zadi zaradi izvidnosti.

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE! NE ZAVRZITE NOBENE POLOŽNICE! TO JE NAŠA PROŠNJA.

ki jo blagovolite upoštevati!

UPRAVA »EDINOSTI«,
Maribor, Kopališka ulica 6.

vendar odmeva od juga. Tak šum vselej za trenutek zgane narodne voditelje iz dobrotljivega spanca. Da, da, štiri leta potekajo, treba bo znova stopiti med narod. Zdi se pa, da narod ni več tisti, kakor pred sedmimi ali tremi leti. Postal je drzejši, utegne se celo zgoditi, da bo precej jasno povedal svojo besedo. In ta zavest spravlja nekatere ljudi v nervozo. Ali bi sprejeli borbo z narodom? Po eni strani jih mikata oblast in stvar, ki so z njo združene, na drugi strani premišlujejo, če bi ne bilo boljše, spraviti se pravočasno pod pretvezo kake bolezni v zapeček in počakati boljših časov. Da, da, ta nevhvaležni narod! Saj so si skoraj priborili domovinsko pravico v parlamentu in zdaj jim javno grozi, da bodo ostali drugo leto doma. Ali se ne bo država porušila? Ali ne bo šlo vse gospodarstvo v nič?

Ne pomagaj nič. Narod je suveren, sme in mora izbirati ter odločati, in kakor dovoli, je njegova odločitev, če je svobodna, neizpodbitno veljavna. Vsakomur, ki se sili za njegovega »voditelja«, bi morali pregledati obisti: Kaj skrivaš v sebi? Ali se misliš prodajati? Ali misliš po narodovem hrbtu splezati do nove hiše, do poplačila zastaranih dolgov, do kake mastne sinekure? Kolikokrat misliš spremeniti svoje prepričanje v teku ene parlamentarne dobe? Kolikokrat boš po izvolitvi obiskal svoje volilce? Dvakrat ali trikrat?

Kaj pravite, gospodje, ko bi narodno voditeljstvo postalo častna služba? Kdo bi se še potegoval zanjo? Saj vemo položaj v občinah: dobri trgovci in krčmarji se izmikajo delu pri občinah, ker premalo nese. Menda bi bilo tudi v parlamentu tako. Če hočemo reformirati našo »demokracijo«, bi bilo treba tudi na to pomisliti. Seveda, neko odškodnino morajo ljudje imeti. Toda naj ne silijo prav samo zaradi nje v vodstvo.

Svobodne volitve poštenih, pridnih ljudi, ki čutijo do naroda odgovornost — to je prvi korak do demokracije. —r.

Prejemniki dolžniki »Edinosti« moralo naročnino takoj nakazati, ali pa današnje številko vrniti, da jih črtamo!

Č. tai prošnja uprave!

7 dni

domačih vesti

* **Notranji minister dr. Korošec**, ki je bil pred nedavnim izvoljen za častnega meščana mesta Maribora je z zahvalo vred nakazal za mestne reveže 10.000 din.

* **V Celju** bodo z novim šolskim letom odprli tamošnji gimnazij klasični oddelki.

* **Nj. Vel. kralj Peter II.** je prevzel pokroviteljstvo nad proslavo 20letnice osvojenja Maribora.

* **Nedeljski tabori.** Preteklo nedeljo je bilo po Sloveniji več taborov JRZ. Po poročilih katoliškega časopisa je bil največji tabor v Šoštanju. Na tem taboru je govoril notranji minister dr. Korošec. Tabora v Komendi pa se je udeležil minister dr. Krek in minister Cvetković, ki je pred nedavnim prišel iz Karlovih Varov, kjer se je zdravil.

* **V Ljubljani** si bodo slovenski umetniki v doglednem času postavili svoj »Umetnostni dom«, čigar gradbeni stroški so preračunani na štiri milijone dinarjev.

* **Za zdravljenje raka** je začel delovati v Ljubljani poseben zavod. Zavod je velika pridobitev.

* **Velika obrtniška razstava** je bila preteklo nedeljo odprta v St. Vidu pri Ljubljani. V glavnem je posvečena mizarjski panogi. Na razstavi je razstavljenih nekaj naravnost mojstrskih izdelkov, ki pričajo o visoki kvaliteti in znanju naših slovenskih mizarjev.

* **V St. Jerneju na Dol.** je pred dnevi preminul tamošnji dekan in banski svetnik Jože Anžič.

* **Na beograjskem letališču** se je pretekli teden smrtno ponesrečil ameriški letalec Gordon Mauth. Ko je v zračnih višavah razkazoval gledalcem drzne umetnosti, je strmoglavilo letalo na zemljo in pokopalo pod seboj pogumnega letalca.

* **Velik požar v Mariboru.** Preteklo soboto je v nekaterih delih tekstilne tovarne Erlich izbruhnil požar, ki je popolnoma upelnil dva trakta tovarne. Zgorelo je tudi več vagonov bombaža. Škoda, ki pa je krita z zavarovalnino, cenijo na več milijonov.

* **Naše pšenice** bomo letos izvozili v Italijo 2000 vagonov. Polovico bo Italija plačala v kliringu, polovico v devizah.

* **Za izvoz prašičev** v bivšo Avstrijo je Zavod za pospeševanje zunanje trgovine uvedel takso din 100.— na enega prašiča.

* **Letošnji pridelek koruze** bo v naši državi prav izdaten.

* **Nova avtobusna proga** je bila pred dnevi odprta med Poljčanami in Rogaske Slatine. Avtobus odhaja iz Poljčan ob 15.10 in iz Rogaske Slatine ob 20.30.

* **Maksimalne cene za bencin.** Za bencin so bile določene naslednje maksimalne cene, ki se gibljejo od din 5.25 do največ 5.60.

* **Ropar Franc Črepinko ustrelen.** Na Pohorju je v noči od ponedeljka na torek zalotila orožniška patrulja pobeglega kaznjence in roparja Črepinko pri nekem vlogu. Črepinko je hotel pobegniti ter je oddal na orožnike več streliv iz samokresa, nakar so ti odgovorili s strelji ter Črepinko ustrelili. Prebivalstvo ob vznožju Pohorja in Dravskega polja si je odahnilo, saj ga je prosluli ropar neprestano strahoval in mu grozil.

* **Pintaričevega pajdaša Kodra** pa še vedno zasledujejo. Prej ali slej bo padel v roke pravice. Okoli njega pa se ustvarjajo že prave pravljice. Zda je tu videl nekdo, potem spet kje drugje. Nanj je razpisana nagrada 3000 din.

* **Pri demokratskem prvaku Ljubi Davidoviču** so se pretekli teden sestali nekateri člani združene opozicije, kjer so razpravljali o pripravah za obisk dr. Mačka v Beogradu.

* **Kdaj bo vendar dr. Maček obiskal Beograd?** O obisku dr. Mačka v Beogradu se govori že skoraj leto dni, pa še ni prišlo do tega obiska. Zadeva se vleče kot jara kača. Same priprave, same konference itd. V politiki je treba tudi nekoliko naglosti, sicer bomo zaspali.

* **Izvoz sadja in grozdja** začel. Te dni so odšli v tujino prvi vagoni našega ranega sadja in grozdja. Sodeč po napovedih, se nam letos obeta prav dober izvoz. Upajmo, da pri tem tudi pridelovalci, naši kmetje in vinogradniki, ne bodo tako občutno prikrajšani kot so bili vsa zadnja leta, ko je šel malone ves dobiček v malhe raznih spekulantov.

* **Prepoved izvoza goveje živine in svinj.** Avstrijsko kmetijsko ministrstvo je prepovedalo uvoz goveje živine in svinj zaradi slinavke. V naši banovini se ta prepoved nanaša na okraje Lendavo, Ljutomer in Mursko Soboto.

Za kulisami in za maskami

Gospodarsko-politična borba v Evropi

Vsem nam je danes v misli Čehoslovaka. Na ulicah, v kavarnah, v gostilnah, doma, povsod se suče pogovor okoli nje, ki je tako hipoma postala neskončno skleleča točka, prav tako, kakor da bi bila od nje zavisna usoda vsega sveta. Tudi pišejo o tem, da bo rešitev čehoslovaškega, ali točneje sudetskega problema rešila evropski mir. In čedalje bolj mislijo široke plasti, da gre res le za Čehoslovaka in sudetske Nemce, da sta ta dva činitelja edina, ki vršita vodilno vlogo in da sta edini izvor vseh teh konfliktov ter komplikacij, ki so se v zadnjih mesecih spletile v evropskih političnih centrih. Te — napačne — poti bi utegnile privedi v slučaju oboroženega konflikta tudi do mne nja, da bi se krvavi ples bil le zavoljo nečesa, kar je sicer za vsakega pametnega človeka interna zadeva čehoslovaške republike same, ne pa stvar evropske diplomacije, ki bi naj s svojim delovanjem tu dokumentirala svoje dialektične sposobnosti. Če pa smo odkriti, moramo priznati, da se tkzv. sudetski problem ni sprožil morda zaradi nekake zapostavitvenosti čsl. Nemcev, kar itak pobijajo konkretne številke o širokih možnostih njihovega vsestranskega izživiljanja, temveč zavoljo čisto drugačnih razlogov.

Bodi ta ali oni avtoritarni režim, vsak se hoče uveljaviti, ozir. držati stalno veljavo z navidezno velikimi dejanji machiavelistične miselnosti. Zato potrebuje neprestane zaposlitve in uspehov, da bo mogel zadostiti psihološkim potrebam in nasiti svoje ljudstvo s tujo problematiko. Na drugi strani pa mora skrbeti za čim

uspešnejšo gospodarsko ureditev, česar mu največkrat lastna država ne more nuditi v dovoljni meri. Nemčija sama potrjuje ta dejstva: ne skriva tendence po razširitvi svojega gospodarskega vpliva proti vzhodu in jugu Evrope ter po rešitvi kolonialnega vprašanja. Kakor Nemčija, tako pa so enako gospodarsko, pa tu di politično na evropskem vzhodu, sredi in jugu zainteresirane Italija, Francija, Anglija in Sovjetska Rusija, katerih nobeni ni vseeno, kdo bo v bodoči Evropi igral vodilno vlogo. Že vse to dokazuje, da je Čehoslovaka v prvi vrsti sredstvo, s pomočjo katerega naj se izkristalizira slika bodoče evropske politike. Ta njena prva vloga sicer ne izgleda dovolj jasna, ker jo zastira njena geografska lega, po kateri je zares nekaj most med severom in jugom, med vzhodom in zapadom Evrope, spojitveni člen med evropskimi narodi ter državami. Vprava ta njen geopolitični položaj pa je tako važen, da je postal skrb vseh velesil, ki so na njegovem obvladanju kakorkoli gospodarsko ter politično zainteresirane. Če pretehtamo vse te komponente, se nam pokaže sudetski problem v samostojni obliki, kakor ga je formuliral karlovarski program, sekundarnega pomena ter danes le sredstvo za gospodarsko-politična stremeljenja inozemstva. V današnji borbi, ki je v resnici borba evropskih velesil in v kateri je »čolnari na razburkanem — evropskem — morju« Čehoslovaka in ne morda lord Runciman; ne gre primarno niti za reševanje čsl. narodnostnega vprašanja, niti za prestiž slovanstva ali germanstva.

Se manj gre morda za kakšne svetovno-nazorske tendence, ki se priključujejo le toliko, kolikor so nujno povezane z gospodarsko-političnim bistvom te ali one države. Kakor je bila napačna teza, da bo španska vojna odločila zmago fašistične ali boljševisistične ideologije, tako bi bila zmotna tudi trditev, da bo ureditev sudetskega vprašanja pomenila zmago demokracije ali fašizma. Da, tudi ta moment je sicer nedvomno pomemben, ni pa neposreden, kajti pravo jedro vsega današnjega konflikta okrog Čehoslovaške je najprej zunanje gospodarskega in političnega ter šele za tem ideološkega in notranje narodnostnega značaja.

Čehoslovaka je gotovo zaveda, kakšno vlogo so ji odmerili v tej »evropski kristalizaciji«. In vprava zato, ker ne gre morda neposredno »zavoljo nje«, temveč šele »preko drugih za druge« in končno tudi »za njo«, upamo, da bo s svojo zrelo taktiko in s posredovanjem zainteresiranih, pa različno usmerjenih velesil, znala aktivno izbrabiti pasivno ji odmerjeno mesto. Šele takrat, ko bodo rešena vsa centralna vprašanja današnjega problema, bo v mejah suverene odločevanja čehoslovaške vlade, danes navidežno dominantni sudetski problem morda bolj na mestu, samostojnejši in morda tudi primaren, čeprav ga hočejo v namišljeni vlogi odločilnega činitelja, skrivajočega za svojo masko pravi izvor samega sebe, rešiti zavoljo rešitve docela drugih vprašanj še pred prihodnjo fazo čsl. notranje politike. — dc.

Pomagaite oblastem in orožnikom

V borbi proti tatinski zalegi

Živimo v dobi, ko je malokomu zaupati. In čisto pravilno trdi oni, ki pravi, da niti na brata ne da veliko in da včasih se samemu sebi ne verjame. Razpala se je na vseh koncih in krajih zavrta navada, da ljudje drug drugemu škodujejo, pa če imajo od tega kaj dobička ali ne. V našem podeželju je ta bolezen istotako kaj pogosta! Za malenkost, dostikrat za prazen nič, se ljudje ovajajo, tožarijo, prepirajo, si požigajo domove in slično. Porodil pa se je na kmetih še nevidni sloj tatov. Kdor le more, ukrade svojemu bližnjemu karkoli, a vest mu v takšnem slučaju niti ne reče niti belo niti črno.

Torej v našem podeželju so tatvine na dnevnem redu. Morala je v tem oziru ponekod tako padla, da je z bojaznijo zreti v bodočnost. Za enkrat imamo še zakone, ko je prepovedano vsako samolastno privajanje tuje lastnine. Zatorej tatvine ne moremo nikomur opravičiti! Posebno grozotno pa je dejstvo, da je navadno žrtev tatov revež, ki že itak nič nima. Zgodi se, da te vrste podeželskih zločincev opletnijo reveža do zadnje srajce in hlač. Posebno je to žalostno, če zadene slična nesreča številne revne družine, bogate otrok. Brezsrčni tatovi, ki pokradene stvari bogve kje v tretji ali četrti fari za drobiž prodajajo, navadno »izkupiček« lahko

miselno zapijejo, ne vedoč, koliko zla so učinili za kozarček nevrednega žganja. Treba bo prebivalcem podeželja biti previdnim! Dobro se naj vsakdo ozre okrog sebe! Naše vrlo orožništvo je postavljeno na svoje položaje, da čuva narod. Orožnika naj sleherni poštenjak smatra kot najvažnejšega prijatelja naroda, ki mu s svojo službo hoče koristiti! Zato je vsak prebivalec naše vasi v svojem interesu dolžan, vsak sum, ki pade na kako osebo v zvezi s tatvino v vasi, takoj izraziti, da se dožene tatove! Na poštenjake sum ne bo nikoli padel. Če tedaj kjer koli zapazimo le malo sumljivega, kar bi bilo v zvezi s kakršnimkoli zločinom v vasi, bodi naša dolžnost v samobrambi prva, ki bo opozorila na morebitne nepravilnosti.

Vsakdo, ki se hoče obvarovati nesreče, naj bo torej na straži! S tatovi pa brez obzirno na sramotni oder! Če kdo do našega revnega človeka ne čuti toliko usmiljenja, da bi mu pustil na miru njegovo siromašno premoženje, zasluži, da ga, še preden izreče sodnik nad njim svojo zadnjo besedo, ljudstvo brezobzirno pretepe! Za brezdelne zločince se zdi ječa letovišče. Zato naj se za te vrste škodljivcev naroda zopet uvede telesna kazen, katero pa naj izvrši na licu mesta narod!

Utrditev miru na Balkanu

Največji in najpomembnejši dogodek zadnjih dni je brez dvoma pristop Bolgarije k Balkanski zvezi. Predigra tega dogodka se je odvijala za kulisami in tako neslišno, da je bila presenečena vsa evropska diplomacija, ko sta dne 31. julija v Solunu na svečan način podpisala ministrska predsednika Kjuzevanov in Metaxas — poslednji v svojstvu predsednika Stalnega sveta Balkanske zveze — sporazum, s katerim pristopa Bolgarija v Balkansko zvezo. Balkanska zveza je dala Bolgariji veliko koncesijo: po lastni volji je namreč slovesno izjavila, da se odreka sklicevanja na vojaške določbe mirovne pogodbe, sklenjene v Neuillyju pri Parizu, ter pogodbe, po kateri je bila Bolgarija obvezana, vzdrževati demilitariziran obmejni pas v bolgarski Trakiji. Sedaj je Bolarija prosta vseh spon in se more zopet oborožiti tako, kakor gre to suvereni državi. Velike zasluge za tako lepo rešitev pa ima tudi Jugoslavija, ki je po prevdarni politiki dr. Stojadinovića utirala tej politiki vsa potrebna pota.

Klic po svobodi

Klic po svobodi ni klic današnjih dni. Odkar se giblje na zemeljski obli človeški rod, je vedno močnejši pritiskal na slabšega, hoteč ga podrediti svoji volji. Da to doseže, ga je najprej podredil kruti pesti, katera ni poznala usmiljenja. Brezobzirno je kaznovala vsak odpor in

ni priznala nikomur nikakršne enakopravnosti. To je družabni red, je slovesno oznanila, in človek se je poklonil, kakor da je bila izrečena svetinja. In vendar je podjarmljenec večno deloval zoper ta družabni red, nikoli mu priznavajoč le drobca pravice do obstoja. S tisoč silami in voljo množice se je boril zoper krivico, hoteč priklicati nazaj začetek. Ampak pesti ni bilo moč uničiti in je dejansko vedno vladala. In bodimo n. pr. vsi, kar nas je na svetu, v svojih srecih še tako ogorčeni nad invazijo Japoncev v Kitajsko, s svojo voljo ne bomo uničili krute pesti, ki uvaja svoj družabni red, bodi nam prav ali ne! Klic po svobodi se vleče kakor rdeča nit skozi labirint človeškega življenja, od časa do časa je jačji — prevpil ne bo življenja nikoli. Ko misliš, da si kot človek zmagal, te vklene kakor zločinca v verige totalitarne ideje — zopet pest močnejšega! — k.

Politični popotniki

Diši po volitvah. To čutimo na vseh koncih in krajih. V razne fraze ovita agitacija se potihoma že vrši. Narod prisluškuje toči in vremenskim uimam, strun milih politične glasove ne posluša. Seveda se vrše sestanki tu in tam, toda povsod eni in isti obrazi, ki sprejemajo glase politikantov. Bogve, kako bo v bodočnosti. Upamo, da bo zopet mnogo, mnogo poklicanih, a malo izvoljenih. Zrelost se bo zopet topila v ognju volitev.

Obiščite

VII. MARIBORSKI TEDEN

od 6. do 15. avgusta 1938

Polovična vožnja na železnici od 4. do 17. avgusta t. l.

Veliki narodni tabor 14. avg. 1938

Jubilejna kulturna razstava ob priliki proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija . Tekstil . Trgovina . Obrt . Kmetijska razstava . Razstava cest . Tujakoprometna razstava . Fotoamaterska razstava . Filatelistična razstava . Gostinstvo . Vinarska pokusnja . Ženska ročna dela . Razstava narodnih noš iz vseh krajev države . Razstava „Nanos“ . Čebelarstva razstava . Razstava malih živali . Koncertine in gledališke prireditve . Sportne prireditve . Veselični park na razstavišču itd.

Mariborski otok . najlepše kopališče v Jugoslaviji

Zeleno, romantično Pohorje

Vinorodne Slovenske gorice

Gostoljubni, lepi Maribor

Vas vabi jo!

Politični popotniki posedajo ob cestah, ko narod kosi in žanje in koplje in prisluškuje vremenu, ne bo li toče. Zakaj narod se boji vsake nesreče! ...

Zaljubljenec deklamira: »Ona me ljubi...« pa šteje zraven gumba, »ona me ne ljubi...« Ves obupan pokliče: »Kaj pa ona?« takoj ui prišlj nov gumb.

Tedensko zrcalo

Deset let smrti Stefana Radiča

V ponedeljek, 8. t. m. bo minilo deset let, kar je preminul učitelj in voditelj hrvaškega naroda Stefan Radič. Kako so se poslej razvijale razmere pri nas, je znano vsakomur in marsikdo je že pomislil, kolika škoda, da je moral Radič leči tako rano pod zeleno rušo. Da je on ostal, bi danes verjetno ne bilo več bolečega »hrvaškega vprašanja«, pa tudi pri nas v Sloveniji bi razmere menda ne šle tako pot, kot so jo šle, ko se je vsaka načelnost sprevrgla v goli in stremuški oportunitizem, ko so celo slovenski Radičevi učenci svojega učitelja z malimi izjemami docela zatajili, čeprav so ob njegovi krsti rotili in obetali ter prisegali večno zvestobo. Česa vsega ni zmogel oportunitizem? Kakšno pot hodijo danes Radičevi nasledniki in kako upravljajo njegovo veliko in bogato dediščino, to je tudi znano. Poglavito je, da danes bolj kot kdaj prejinja kmetijske in delovne množice Radičev duh, ki je pred smrtjo Radiča našel pravo pot sprave in bratskega sodelovanja, a je bil ogoljufan in prevaran.

Brez odgovora!

V zadnji številki »Edinosti« smo prosili ljubljanskega »Slovenca«, naj nam pojasni, kako je z ono zadevo, ko italijansko časopisje toliko piše, da se Vatikan zelo približuje »ljudski fronti«. To vprašanje smo naslovili ne le zavolje radovednosti in dvoma, nego tudi zato, ker je svojčas »Slovenec« tako moško označeval po slovenski deželi, da je »Edinost« celo v svojih kuhinjskih receptih glasilo »ljudske fronte«. »Slovenec« doslej še ni ničesar odgovoril, niti ni Slovencev pojasnil, ali je res ali ni res, kar poroča italijansko časopisje. Mar naj ta molk smatramo za priznanje? Če je tako, potem naj nam »Slovenec« dovoli, da ga zaradi nove usmerjenosti Vatikan na enako kavalirski način proglasimo za glavno dnevno slovensko glasilo »ljudske fronte«.

„Jutro“ nima več „Večernika“

Naši čitatelji se še spominjajo, ko smo na tem mestu poročali o trenjih v takozvanem »Jutrovem« koncernu v Ljubljani. Mnogi so nam takrat to poročanje zamerili, češ, da ne bo držalo, da bi bila v koncernu trenja. Pokazalo pa se je, da so bile vesti točne. Zakaj kot posledica tega trenja se je pred dnevi izvršila ločitev »Jutra« in njegovega mariborskega popoldnevnika »Večernika«, ki ga je s 1. avgustom prevzel g. A. Ribnikar, ki je s tem tudi izstopil iz »Jutrovega« koncerna. V Mariboru izhaja sedaj »Večernik« kot samostojen list, o čigar politični orientaciji trenutno še ne moremo soditi, ker so imele dosedanje številke novega lista izključno informativno vsebino. Tako je bilo torej zaključeno zanimivo poglavje, o katerem se je povsod mnogo govorilo, in ki je bilo dokaz naših posebnih slovenskih političnih razmer.

Nekoliko o svobodi

V socialno-političnem in kulturnem tedniku »Novi Pravič« piše anonimni članek o svobodi ter med drugim pravi:

»Država, v kateri imajo vsi ljudje enake pravice in dolžnosti, je zelo svobodna. Tako država gleda na to, da se uveljavijo te tisti posamezniki, ki dokazujejo, da so najposposnejši in najpoštenjši (najbolj pošteni!), ker je to državi in ljudstvu v prid, ne ozira se pa na stranko, vero ali strice. Taka država dopušča tudi pravično kritiko. Vsakdo sme javno povedati, kako misli, da bi bilo prav in kaj da je škodljivo, kajti več glav več ve. V državi se tako preprečujejo nerednosti in krivice.«

Slovenski usodni grehi

V novem »Večerniku« beremo v uvodniku od 3. t. m. med drugim naslednje: »Usodni grehi nedavne zgodovine, ko smo radi strankarske ekskluzivnosti izgubili cele pokrajine narodnega ozemlja, se ne smejo nikoli več ponoviti! V demokracijskih državah ne bo nikoli nobena politična stranka pritegnila v svoje vrste vsega ljudstva, saj je celo vrednost vstoposmeritve v avtoritativnih državah zelo problematične notranje vrednosti. Naše glasilo na je in mora biti demokracija. Na temelju tega načela smo dosegli svoje osvobodjenje, in le na temelju tega načela bomo lahko uveljavili svoje pravice v veliki mednarodni politiki.«

Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. pokrovitelj proslave 20letnice Jugoslavije v Mariboru. Po obvestilu ministrstva notranjih poslov je Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. blagovolil sprejeti pokroviteljstvo pri proslavi 20letnice Jugoslavije v Mariboru.

Vsa Slovenija praznuje 20-letnico Jugoslavije v Mariboru

na jubilejni razstavi od 6. do 15. avgusta
na velikem narodnem taboru 14. avgusta

Za narodni tabor je dovoljena četrtinska vožnja na podlagi povabila, katerega bo odbor v Mariboru poslal vsem občinskim pripravljalnim odborom in pisarnam Putnika, takoj ko prejme prijave udeležencev. Zato se v Sloveniji čimprej prijavite pri občinskih pripravljalnih odborih, izven Slovenije pa v pisarnah Putnika ali direktno Odboru za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru, da vam pošlje vabilo pravočasno. Posamezniki, društva in organizacije ter občinski pripravljalni odbori zberite prijave še ta teden.

Bratje in sestre!

Pridite v Maribor!

Odbor za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru

Mariborski problemi:

Vprašanje mestne tržnice

Prostor, kjer naj bi stala nova mariborska mestna tržnica, še ni določen, obstojajo pa že nekateri projekti, ki so pa zgolj načelni in menda še niso ustvarjeni pogoji za njih uresničenje. Eden izmed teh projektov predvideva tržnico na kompleksu, ki ga sedaj zavzema nekdanja Dravska vojašnica in bivšo minoritsko cerkvijo, nadalje gostilna Slokan in del Vojašniškega trga. Glavna in osnovna ideja tega načrta je, da ostane tržnica vsekakor med sedanjim provizoričnim živilskim trgovom na Vodnikovem trgu in pa med Glavnim trgovom, ki ga za take svrhe — povsem pravilno — ne nameravajo več uporabljati. Kot glasilo javnega mnenja smo upravičeni izreči v tem vprašanju nekaj pripomb. Nam se zdi, da je ta projekt zgrešen. Drug projekt predvideva tržnico neke vzhodno od Kopališke ulice, in sicer nekako v sredini mesta. Če bi se našel primerno velik prostor za pozidavo velikega poslopja, bi ta rešitev odgovarjala danim zahtevam. Projekt, ki ga je izdelal arhitekt g. Czeike za Glavni trg, in sicer za prostor poleg Bergove hiše, je padel v vodo vsled interesa neke ljubljanske varovalnice. Izbrava res ni velika, iskati pa je treba to pomanjkanje predvsem v dejstvu, da Maribor nima prikladnih trgov ali nezazidanih parcel, ki bi v cen-

tru mesta prišle v poštev.

Sedaj, ko regulirajo Glavni trg, se pojavlja nova ideja glede prostora mestne tržnice. Kakor znano, zida lavantinska škofija v bližini Turnerjevega, sedaj Glančnikovega posestva, novo, moderno poslopje, v katerem bo v doglednem času nameščen duhovniški seminar. S tem postaja akutno vprašanje: kaj z dosedanjim poslopjem tega zavoda na obeh straneh Alojzijeve cerkve na Glavnem trgu? Mi smo mnenja, da je tu ključ rešitve vprašanja mestne tržnice. Lepa baročna cerkev sv. Alojzija lahko ostane, ostala poslopja okrog cerkve pa bi se odkupila oziroma zamenjala v sporazumu s cerkveno oblastjo. Kompleks je zelo velik, poleg tega ima še to prednost, da nudi možnost zazidave vse do prve ulice ob Dravi. V tem slučaju bi ostala nova tržnica na Glavnem trgu in bi obenem padla sedanja zgradba duhovniškega seminarja. Ta zgradba nima nikake arhitektonsko-umetniške ali historične vrednosti in bi je ne bilo prav nič škoda. Nova tržnica bi se morala projektirati v pogledu na fasado tako, da ne bi ubila Alojzijeve cerkve. Naši arhitekti so poklicani rešiti to nalogo z idejnimi skicami, ki bi tvorile lep del splošne regulacije Glavnega trga. —b.

Pošta „Edinosti“

Pismo vnete prosvetne delavke Ciril-Metodove družbe

Slovinci imamo poplavo društev, potrebnih in nepotrebnih. Vsa društva hočejo narod dvigati. Mislim, da je eno najpotrebnejših društev Ciril-Metodova družba. Obstoja nad 50 let in je storila za Slovence mnogo dobrega. Marsikateremu je rešila narodnost, jezik in vero očetov. Kljubovala je raznarodovanju in germanizovanju in preganjala naše narodne nasprotnike, kolikor se je dalo. Zato me zelo boli, da ta naša prepotrebna družba ne uživa takega priznanja, kakor bi ga morala. Živela sem mnogo let pod Italijo in vem, kako se naš narod bori. V svobodni Jugoslaviji pa vidim strašno narodno mlačnost, da me srce boli. Na vseh straneh smo ogroženi, a delati ne moremo nič, ker smo za narod mlačni. Tudi država posveča našemu narodno-obrambnemu delu premalo pozornosti! Nikjer ne dobimo prave moralne in materialne podpore. Kako lepo bi bilo, če bi se vsi Jugoslovani oklenili naše prepotrebne CMD, ali vsaj vsi Slovenci! Zgodi pa se včasih slučaj, da nekateri naše delo še smešijo, češ, kaj hočete z društvi, vse je nepotrebno. Kako tako mnenje človeka boli! Pred kratkim sem se vozila v vlaku z dijakom visokošolcem, ki se je norčeval, da je Ciril-Metodova družba društvo veteranov. Res je, da smo pri CMD večinoma starejši ljudje, a tudi mladina bi morala sodelovati! Posebno dijaštvo! Zalostno je, da se inteligenca za narodno-obrambno stvar tako malo zanima! Vsi bi morali sodelovati in podpirati CMD in notam bi se nam ne bilo treba hati za bodočnost. Pozivam mladino, da pristopi in dela v CMD!

J. Br., učiteljica.

Odgovor uredništva. Spoštovana g. učiteljica! Dovolite, da vam na Vaše stalne besede odgovorimo z nekoliko stavki! Dotaknili ste se problema, ki ga čutimo v srcih morda vsi Slovenci, a se nam dandanes, ko smo poplavljeni z vse-mogočimi teorijami in načeli, ne zdi aktualen. Stvar, ki bi morala biti vsaj pri nas na dnevnem redu, vsak dan sproti opozabljamo, in čisto pravilno trdite, da nekateri Slovenci in — žal — tudi mladina, napore idealistov v našem narodno-obrambnem delu smešijo. Zadeva pa je bolj resna, kakor se večini Slovencev zdi, da Jugoslovani kot celote ne ome-

njamo! Ogroženi smo in samopomoč je nujna! Omenjate državo! Država smo si cer mi in če je že naša iniciativa šibka in delo državljanov jalovo, kaj naj tedaj od države pričakujemo ali celo zahtevamo? Toda država kot upravno telo ima v mednarodnem svetu in življenju gotove obveznosti, ki so za njo in nas gotovo nujne, in jih moramo spoštovati. Mi jih slučajno ne vemo. Radi teh obvez je država kot takšna primorana držati se dogovorov glede miru in sožitja s sosednjimi državami.

Zadeva je gotovo drugačna. Zato pa je nam na razpolago zasebna iniciativa, kjer bi morali biti vsi na straži in braniku. Toda mlačni smo, mlačni! Tu ste zadeli, spoštovana prijateljica! Izgleda, kot da se je vseh nas lotila neka grozna, zaspana utrujenost in da smo se prepustili valovom, naj plove nas čoln, kamor hoče. Župančič nam je zastopil zaklad, da le »v krepkih dušah je usoda«! Kdor posega pri nas v javno življenje, je aktiven v zmerjanju in strankarsko-političnem prerekanju, štetju vrst političnih ali idejnih nasprotnikov, denunciranju, natolcevanju in obrekovanju.

Bodi tedaj naloga idealistov, da prekvajajo našo zemljo in upajmo v veliko zmago slovenske narodnoobrambne ideje! Slovenska mladina, tu se uč in zgle-duj in se okleni CMD! — Pozdravljeni!

Koncert praških konservativstov

Pevski zbor praškega konservatorija bo ob zaključku svoje turnee po Jugoslaviji koncertiral tudi v Mariboru, dne 11. t. m. Spored bo obsegal češke in slovaške narodne pesmi, obogatila ga bo še pianistka M. Knotkova s solističnimi točkami. Dirigira Oskar Danon, ki je letos absolviriral dirigentski oddelk praškega konservatorija in je po rodu iz Sarajeva. Zbor razpolaga z visoko kvaliteto, katero so mu letos ob priliki njegovih praških jugoslovanskih koncertov priznali vsi praški strokovni kritiki. Nedvomno bo koncert našel v Mariboru mnogo razumevanja tako iz muzikalnega vidika, kakor zavoljo tega, ker bodo Mariborčani lahko ob tej priliki ponovno izkazali svoje simpatije bratski Č.S.R. in demokraciji.

7 dni po svetu

□ Gospa Alvina Dollfuß, vdova po umorjenemu avstrijskemu kancelarju, je prispela te dni v London ter namerava napisati spomine izza zadnjih let delovanja njenega soproga.

□ Protizidovski gibanje je zajelo celo Italijo v smislu novih navodil Mussolinija. Znani geograf prof. Roberto Almania ne sme zastopati Italije na kongresu v Haagu, ker je po plemenu — žid.

□ Lord Runciman, ki bo sedaj reševal spor med praško vlado in sudetskimi Nemci, je prispel te dni v Prago. Toda visoki lord ne daje nikakih izjav, iz katerih bi bilo razvidno vsaj to, v kateri smeri se bo vršilo njegovo sodelovanje.

□ Na Daljnem vzhodu so se vršile v tem tednu neprestane borbe med Japonci in Rusi pri Cang Ku Fengu, nekemu hribu, ki leži v kotu, kjer se stikajo meje Sovjetije, Mandžurije in Koreje. Nape-tost je izredno velika, vendar upajo zlasti v Tokiju, da se bo dalo kljub započetim vojnim operacijam malega obsega ohraniti svetovni mir na Daljnem vzhodu.

□ Italijanski prestolonaslednik Umberto se je pripeljal pričetkom tega tedna na Reko ter je po kratkem bivanju v hotelu »Quarnero« posetil poljskega državnega predsednika Mosickega, ki preživlja svoje poletje in odmor v Opatiji.

□ Mussolinijev sin Vittorio je bil pravkar v Berlinu ter si je zlasti ogledoval ogromne filmske ateljeje v Neubabelsbergu pri Berlinu. Vittorio Mussolini je bil gost dr. Göbbelsa.

□ Do hudih spopadov med brahmanisti in muslimani je prišlo v Singapuru. Vojaštvo je bil prisiljeno streljati v množico, pri čemer je bilo 34 ljudi ubitih in mnogo ranjenih.

□ Kitajska vlada se je začela seliti iz Hankova v Čungking. V obleganem mestu ostanejo samo vojaške oblasti. Sredi avgusta se bodo v novo prestolnico vselili tudi diplomatski zastopniki pri kitajski centralni vladi.

□ Poljski zunanji minister polkovnik Józef Beck je koncem prejšnjega tedna odpotoval v Oslo, da vrne lanskoletni obisk norveškega zunanjega ministra prof. Kohta.

□ Angleški parlament je odšel do 1. novembra na počitnice. Londonski listi povdarjajo, da je parlament razpuščen bolj v znosnem in mirnem ozračju. Upajo, da v vmesnem času ne bo nič takega nastopilo, kar bi zahtevalo predčasno sklicanje parlamenta.

□ V Palestini še vedno ni miru. V mesecu juliju je bilo ubitih 148 Arabcev in 60 židov, ranjenih pa je bilo 256 Arabcev in 200 židov.

□ Diplomatska pogajanja za zблиžanje med Italijo in Francijo se, po vseh znakih sodeč, ne bodo obnovila med poletjem, temveč šele jeseni. Rimski odornik poslov Francije, Blondel, in angleški poslanik lord Perth sta odpotovala iz Rima na svoj odstop.

□ Znani ameriški industrialec in avtomobilski kralj Henry Ford je bil odlikovan od Hitlerja z velikim križem reda nemškega Orla.

□ Papež Pii XI. je imel pred učenci organizacije De Propaganda fide velik govor, v katerem je odločno zavrnil plemenske teorije, kakršne razvijata nemški in sedaj tudi italijanski fašizem. Papež prihaja vsled tega v konflikt z italijansko državno politiko, ki je dekretirala rasizem in borbo proti uplivu židovstva.

□ Grški ministrski predsednik Metaxas, ki upravlja Grško v avtoritarnem smislu, je praznoval pravkar drugo obletnico svojega režima, ki se odlikuje zlasti po najostrejšem kurzu proti komunistom in v velikih reformah.

□ Na španskih frontah je bilo zadnje dni zopet živahneje. Po poročilih iz obeh taborov se eni kakor drugi napredovali ter se i umikali.

□ Zlato roma iz Japonske v Zedinjene države. V Newyork je prispelo enega samega dne iz Tokija zlata v vrednosti 1,6 milijonov funtov.

□ Predsednik francoske republike, Lebrun, obiskuje pravkar tri južnofrancoske departemente: Isere, Vaucluse in Gard.

□ Angleška vojaška komisija, ki se je dolge tedne mudila na Portugalskem, je zaključila svoje delo ter se po večina članov vrnila dne 12. avgusta v London.

□ Nova trgovinska pogajanja med Anglijo in Zedinjenimi državami ne gredo nič kaj od rok. Sedaj so se zbrali strokovnjaki z obeh strani in skušajo odstraniti vse težave. Zlasti se pogajajo za nov sporazum glede vojnih dolgov Anglije v Ameriki.

Uvaževanja vredni predlogi

Za zaposlitev kočevskih Slovencev

Brezposelnost ni nikjer na vsem širokem svetu zaželjena. Nikjer pa se menda tega modernega, iz tehničnega maksimuma porojenega zla, ne kažejo v tako pretresljivih oblikah, kakor v narodno mešanih krajih, kjer ljudje naše krvi nimajo svoje zemlje niti najosnovnejših pogojev za preživljanje in so prisiljeni zategadelj mesiti si svoj vsakdanji kruh s trdim delom v tujih tleh. Pač iz enostavnega razloga, ker je pri nas že staro pravilo, da so tujerodci, čisto tudi tuji državljani, lastniki zemlje, dočim naše zavedno ljudstvo naravnost hlepi po koščku zemlje, ki mu ga je obljubljala svoj čas agrarna reforma, ki pa še danes ni izvedena na način, da bi slovenskemu delavstvu ljudstvu zagotovila življenjski obstoj.

Poznavalcem razmer, ki od blizu poznajo takozvani kočevski gospodarski problem, ne smemo zameriti, če so optimisti in z zaupanjem zro v bodočnost, ki bo gotovo prinesla marsikakšno gospodarsko izboljšanje kočevskim Slovencev, ki so delavni, žilavi delavci in v marsičem odpornejši od kočevskih Nemcev. Čas, ki je bil v preteklosti mačehovski naklonjen našim ljudem, bo nekoč gotovo zgladil krivice, ki so se v preteklosti storile našim kočevskim rojakom ni jih napravile gospodarsko zavisne od lastnikov zemlje, ki našemu jeziku in našim kulturnim prilikam niso naklonjeni. Preveč pa bi bilo, če bi se držali samo te vere v bodočnost in križemrok gledali, kako gineva in propada naš rod na naših tleh.

Da bi se gospodarsko stanje izboljšalo, bi bilo predvsem potrebno, da se podjetniki kočevskih tovarn in kočevskega premogokopa ozirajo na upravičene težnje kočevskih Slovencev ter jih zaposle v svojih obratih. Mi vemo, da so danes v teh obratih zaposleni ljudje, ki nimajo doma zemlje na pretek, a je nočejo obdelovati ali pa za to delo najemajo za sramotno plačo kočevske Slovence. Delavna moč posestniških sinov in hčera — kočevskih Nemcev je poceni, ti ljudje niso stanovsko zavedni delavci in so naravnost brezkonkurenčni v zaposlitvi. Iz enostavnega razloga, ker se udinjajo v delo kočevskih tovarn za vsako še tako malenkostno plačo, saj jim za polovico dnevnega zaslužka v tujini še zmerom obdeluje njih zemljo — ubogi, brezposelni »Kroineri«. Ali ni naravnost smešno, da je pred dnevi prišel v neko kočevsko vas osebo povzati v delo tri kočevske Slovence, kvalificirane tkalce, sam ravnatelj novoustanovljene grosupeljske tkalnice? Ti ljudje, ki so pred meseci izgubili zaslužek in kruh v kočevski tekstilni tovarni, so radevolje zapustili svoj dom in svojo družino, samo da bodo v daljnem Grosuplju deležni skromnega zaslužka. Koliko jim bo od vsega zaslužka ostalo, ko bodo morali plačevati pri tujih ljudeh hrano in stanovanje, to je vprašanje zase. Doma, pri svojih ljudeh, bi gotovo lažje shajali.

Metode ravnatelja grosupeljske tekstilne tovarne so nam znane. S pametno in uvidno gospodarsko politiko je zaposlil v tovarni predvsem one delavce, ki nimajo svoje zemlje, dočim je ostalim nudil možnost zaslužka na ta način, da na svoji zemlji sejajo konopljo in lan, ki ju tovarna kupuje, da ji ni treba uvažati surovin od drugod.

Ali bi se ne dalo to izvesti tudi v okolici Kočevja? Ali bi ne bilo socialno pravičnejše, če bi lastniki tovarne zaposlili v obratu predvsem naše ljudi, ki nimajo svoje zemlje, onim pa, ki so lastniki zemlje, naj bi se nudil zaslužek s tem, da bi se organizirala setev lana, ki bi ga pod jesen tovarna kupovala?

To je problem, ki zadeva v živo življenjske interese kočevskih Slovencev. Naloga politikov in gospodarstvenikov, ki odločajo o usodi kočevskih Slovencev, da se čim prej zanimajo za izboljšanje gmojnega položaja brezposelnih kočevskih Slovencev, o katerih so mnogi kvalificirani v svoji stroki. Dajte tem ljudem možnost zaslužka, dajte pa možnost zaslužka tudi lastnikom zemlje — kočevskim Nemcem na zgoraj omenjeni način, in kaj kmalu se bodo pokazale posledice gospodarske pozitivne. Naj eni kakor drugi dokažejo, koliko jim je do resničnega dela, ki bo izravnaval vse medsebojne trzavice, ki se danes še pojavljajo med našimi ljudmi in kočevskimi Nemci. Na ta način se bo dvignila tudi narodna zavest kočevskih Slovencev, kar bo našim kulturnim prilikam samo v korist. Nacionalizacija kočevskega ozemlja je samo v gospodarskem podvigu kočevskih Slovencev! Zatorej na delo za svoje rojake vsi, ki imate vsaj malo spoštovanja pred velikim izročilom Simona Gregorčiča, ki je že v dneh, ko še nismo imeli svobodne in lastne države, vzkliknil:

»Na naši zemlji tuji rod
naj gost nam bo, a ne gospod!« z.

Gospodarski odnošaji Jugoslavije in Čehoslovaške

Kolikor so med našo državo in čehoslovaško republiko pristrani in bratski odnošaji, ki se skušajo še ob vsaki priliki poglobiti, tako na drugi strani že celo vrsto let opažamo, da se nikakor ne morejo razviti povolnejši gospodarski in trgovinski odnošaji oziroma stiki. Vzrokov za to je več. Na nešteti konferencah se je že skušalo najti možnost, da se med obema državama poživijo ter pospešijo gospodarski stiki. Podoba pa je, da gre vse zelo zelo počasi. Poglavitno bi bilo, da se doseže v obojestranski zamenjavi dobrin vsaj nekakšno ravnotežje. Leta in leta je namreč izvoz naše države v ČSR znatno manjši nego uvoz iz ČSR v Jugoslavijo. Ta nepovoljna okolnost se je skušala že večkrat regulirati, a vselej brez pravega uspeha. Koncem leta je bilanca pokazala, da smo nasproti ČSR pasivni. Zanimiva je tozadevno naslednja

primerjava: leta 1933. je bila naša država udeležena v celokupnem čehoslovaškem uvozu samo s 3,8 odstotkov, leta 1935. se je odstotek povečal na 5,4, pa se je do leta 1937. spet znižal na 3,7. Nasprotno pa je ČSR udeležena pri našem uvozu v večji meri. Leta 1933. z 12,10 odstotka, 1936 celo s 15,35 in leta 1937. z 11,09 odstotka.

Zadnji čas se zopet intenzivno poskuša rešiti to vprašanje. Polagoma zmaguje tudi v ČSR prepričanje, da se da okrepiti obojestranske povoljne odnošaje na gospodarskem polju zlasti s povečanjem izvoza iz naše države v ČSR. Tozadevno bi zlasti opozorili na to, da bi bilo nujno potrebno doseči, da se poveča naš izvoz vina v ČSR. V obojestransko korist bi namreč bilo, če bi se okrepili in pa utrdili medsebojni gospodarski odnošaji, kar je še prav posebno važno v sedanji borbi za tržišča v jugovzhodni Evropi, kjer so se začeli križati gospodarsko-politični interesi nekaterih evropskih velisil. K samostojnosti in neodvisnosti tako naše države kot tudi čehoslovaške bi bili močni gospodarski odnošaji naravnost nujni in pa potrebni, kajti gospodarska vzajemnost more biti uspešno orožje proti vsakršnemu pritisku od koderkoli.

Naše tržišče in cene

Les. Položaj na lesnem trgu je še vedno zelo mlačen in ni nobene prave kupčije. Posamezne zaloge so še vedno natrpane ter prodajalci zamaženo iščejo kupce.

Živina. Cene so bolj mlačne in deloma tudi nestalne. Debeli voli so se prodajali povprečno po 4—5,50 din, poldebili 3,50—5 din, bikji za klanje 3,50—4,50, plemenke krave 3,50—4,50, klavne krave 4—4,50, klobasnice 2,50—3,50, molzne krave 4—5, teleta 5—6 din.

Svinje. Blago precej iskano. Povprečne cene: plemenske svinje 9—10 din, pršutari 8—9, prašički 5—6 tednov stari 85—100 din, 7—9 tednov stari 110—150, 3 do 4 mesece stari 160—230, 5—7 mesecev 280—400, eno leto stari 700—830 din. Povprečna cena za kg mrtve teže 8,50—11,50, za kg žive teže 6,50—8,50 din.

Vrednost denarja

Finančno ministrstvo je za mesec avgust določilo naslednje tečaje inozemskih plačilnih sredstev: napoleonor 298,50, zlata turška lira 339,70, papirnata lira 34,50, angleški funt 238, ameriški dolar 43,30, kanadski dolar 43,10, nemška marka 15, zlot 8,20, belga 7,40, penge 8,60, egiptski funt 240, palestinski funt 237, brazilski miliraj 2,60, urugvajski pezo 15, argentinski pezo 11,60, čilski pezo 1,20, 100 albanskih frankov 1410, 100 francoskih frankov 132, 100 švicarskih frankov 1000, 100 lir 227, 100 holandskih goldinarjev 2400, 100 levov 44,50, 10 lejev 32,3, 100 drahem 39, 100 čehoslovaških kron 150, 100 švedskih kron 1100, 100 norveških kron 1075, 100 danskih kron 990, 100 finskih mark 95, 100 latov 810 in 100 iranskih rijalov 100 dinarjev.

RADIO LJUBLJANA

NEDELJA. 7. avgusta: 8. Duet klavirja in harmonija. — 8.45 Verski govor (g. dr. Guido Raut). — 9. Napovedi in poročila. — 9.15 Valčkova ura (igra Radijski orkester). — 10. Prenos otvoritve XX. mednarodnega kongresa katoličeskih espartistov. — 10.30 Prenos tabora Kmečke zveze z Brezje. — 11.30 Otroška ura: Gašperček. — 12. Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 13. Napovedi. — 13.20 Slovenskih gredic (plošče). — 17. Kmet, ura: Zvišanje pridelka na travnikih. — 17.30 Oktet litijskih fantov. — 18.15 Nastop slovenskih otrok iz Francije. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nac. ura: Iz intimnega življenja naših izselencev v Severni Ameriki. — 19.50 Ruski sekstet. — 20.30 Koncert. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Sedaj pa na ples (plošče). — PONEDELJEK, 8. avgusta: 12. Skladbe slovenskih skladateljev (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. 13.20 Iz jugoslovanskih oper (Radijski orkester). — 14. Napovedi. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Nastanek velikih mest. — 19.50 Zanimivosti. — 20. Plošče. — 20.10 Počitniške kolonije za vaje. — 20.30 Koncert. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Jugoslovanski plesi in koračnice. — TOREK, 9. avgusta: 12. Vsakemu nekaj (plošče). 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Vesel opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Problem graditve naših cest. — 19.50 10 minut zabave. — 20. Plošče. — 20.10 Umetnostni spomeniki na Dolnjemskem. — 20.30 Koncert zbora konservatoristov iz Prage. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Iz dobrih starih časov. — SREDA, 10. avgusta: 12. Uvertura (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Polke in valčki (plošče). — 14. Napovedi. — 18. Koncert Radijskega orkestra. — 18.40 Mladinska ura: Opazuj in poskušaj. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Predavanje inspekcije drž. obrambe. — 19.50 Svetozar Banovec poje (plošče). — 20. Pevski koncert gospoda Jožeta Gostiča. — 20.40 Podoknice (plošče). — 21. Koncert Radijskega orkestra. — 22. Napovedi in poročila. 22.15 Koncert dveh kitar. — ČETRTEK, 11. avgusta: 12. Čajkovskij op. 74: Šesta simfonija v h-molu (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Venčki slovenskih narodnih. — 14. Napovedi. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Mati Angelina in Brankoviči. — 19.50 10 minut zabave (g. Fr. Lipah, član Nar. gledališča). — 20. Rumunske narodne pesmi (plošče). — 20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). — 20.30 Prenos promenade koncerta iz Rogaške Slatine. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Slovenske narodne ob spremljevanju Radijskega orkestra, poje g. Drago Žagar. — PETEK, 12. avgusta: 12. Slovenske pesmi (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Cimpermanov šramel-kvartet. — 14. Napovedi. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: O sedanjih nalogah univerze. — 19.50 Poročila o izseljenih. — 20. Plošče. — 20.10 Življenje vaškega otroka (gđ. Sorli Elza). — 20.30 Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Lucienne Boyer poje (plošče). — 22.30 Angleške plošče. — SOBOTA, 13. avgusta: 12. Pisan spored. — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Pisan spored. — 14. Napovedi. — 18. Za delopust (igra Radijski orkester). — 18.40 O socialnem skrbstvu. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Življenje v Jugoslaviji. — 19.50 Pregled sporeda. — 20. O zunanji politiki. — 20.30 Slovenski humor ob rojstvu Jugoslavije. — 22. Napovedi in poročila.

Maribor - središče kakovostne vinske proizvodnje v Jugoslaviji

Jugoslavija je najbolj zanimiva in najlepša vinorodna država na svetu. — Zlahtna vinska trta je — kakor pravimo — izrazita rastlina sonca in ji baš »jugoslovansko sonce« čisto posebno prija. Podnebne in vremenske razmere v vinorodnih predelih Jugoslavije se sicer jako različne, vendar se pa med seboj srečno izpolnjujejo. Kje na svetu je druga država, ki bi imela lepše in okusnejše grozdje in bolj toplo vino, kot nam ga daje naš vroči jug, pa obenem bolj dišeče grozdje in bolj odlično vino, kot nam ga rodi naša slovenska zemlja v svojem severnem pasu vinarstva? Pri nas je doma kakovostna vinska proizvodnja, čije naravno zemljepisno in prometno središče je Maribor.

Jugoslavija ima kar 200.000 ha vinogradov, Slovenija pa približno 25.000 ha, to je nekako 12,5% celokupne vinograde površine v državi. V gorice Slovenije je vloženih mnogo nad eno milijardo dinarjev. Povprečni letni vinski pridelok Slovenije znaša dobrih 500.000 hl, njega letna kosmatna vrednost — liter samo po 4 din — pa 200 milijonov dinarjev.

Slovenijo so razdelili po vinogradskih skupinah — bolj ali manj posrečeno — na 13 vinarskih okolišev, in sicer:

I. Pohorje — 1.140 ha; II. Kozjak in Zapadne Slovenske gorice — 2.670 ha; III. Srednje Slovenske gorice — 2.060 ha; IV. Ormoško-ljutomerske gorice — 2.300 ha; V. Gornjeradganske gorice — 1.130 ha; VI. Prekmurske gorice — 747 ha; VII.

Haloze in haloško obrobno pogorje — 3.530 ha; VIII. Šmarsko-kožjanski in celjski vinarski okoliš — 1.780 ha; IX. Dravsko-savinjski vinarski okoliš — 800 ha; X. Bizeljski z brežiškim Posavjem — 1.860 ha; XI. Krško-kostanjeviški vinarski okoliš — 2.220 ha; XII. Novomeško-mokronoški vinarski okoliš — 3.070 ha; XIII. Črnomeljско-metliški vinarski okoliš — 1.600 ha.

V gospodarskem, odnosno prometnem področju Maribora so kolikor toliko sledeči vinarski okoliši (števila v oklepajih plovejo površino v ha): Pohorje (Pekre 240, vzhodno obronki Pohorja: Razvanje — Fram — Slovenska Bistrica 500, Vinarje — Slovenske Konjice 400); Kozjak in Zapadne Slovenske gorice (2.670); Srednje Slovenske gorice (2.060); Ormoško-ljutomerske gorice (2.300); Gornjeradganske gorice (1.130); Haloze — brez haloškega obrobne pogorja (Spodnje Haloze 1.000, Srednje Haloze 700, Gornje Haloze 1.000); skupaj 12.000 ha. To je skoraj polovica vseh goric v Sloveniji.

Posebna pomena za Maribor je gorški svet seveda v njegovi neposredni okolici: vzhodno daleč v osrčje Slovenskih goric, južno nekako do Frama, zapadno do pekrskih in kamniških goric, severozapadno s ponosnim Sv. Urbanom, severno in severovzhodno vse do naše severne državne meje.

Tako zvano staro vinogradništvo je bilo tudi tod sredi 19. stoletja na višku. Toda kmalu so zanesli iz Amerike v Evropo razne škodljivce in zajedalke,

ki so naglo pustošile naše vinograde. Najprej ojidij ali grozdno plesnobo, potem peronospora ali strupeno roso. Leta ogrožala naše gorice že od leta 1880. V začetku je peronospora nastopala bolj pozno — šele septembra — in ni toliko škodovala, kakor danes, ko se pojavlja navadno že maja in ima torej mnogo časa za pustošenje. Še pred njo — okoli leta 1860. — smo dobili v Evropo trsno uš, ki onemogoča staro vinarstvo (brez cepčenja itd.) in zahteva nove vzgojne načine.

V današnji Sloveniji so trsno uš zasledili najprej v Kapelah pri Brežicah, torej v Sotški dolini, in sicer leta 1880; v krškem okraju leta 1884; v plujskem okraju leta 1886. (Zavrče); v novomeškem in črnomeljskem okraju leta 1887; v mariborskem okraju leta 1888. (Sv. Jakob v Slov. gor.). Nekako v istem redu se je po navedenih pokrajinah razvijalo novo vinarstvo, ki pa je iz večine — po toliko letih — pravkar pred nujno zopetno obnovo. Sploh prvi vinograd kot »poskusni vinograd« na ameriški trsnih podlagi v Sloveniji pa je bil zasajen leta 1883. v »Janeževi gorci« na Bizeljskem. Tu je bil torej začetek novega vinarstva pri nas.

V mariborski okolici razmnožujejo v splošnem dobre trsne vrste, ki dajo kakovostno vino: tu pa tam renski riling, na sploh laški riling, potem beli burgundec, silvanec, traminac, tudi rulanec, ponekod moslavac. Za napravo rdečine in črtnine jim služijo: črna portugalka, črna frankinja, črni burgundec, ponekod vranec. Za naprej si bodo napredni vinarji še bolj prizadevali, da bodo imeli čim več skrbno odbranih in izbra-

nih ter umno negovanih vinskih pridelkov. Ko pridejo boljši časi, jih bo svet tudi bolj iskal in bolj cenil kakor danes, ko preplavljajo našo deželo z ničvrednimi brozgami bogve odkod. Ali pa mora kakovostna proizvodnja propasti. Kam potem s stotisoči ljudi, bratov in sester naše krvi, ki jih drugače revna goriška gruda domača vsaj za silo še redi? To je hkratu veliko socialno in narodno vprašanje.

V našem severnem vinorodnem pasu je torej največ belih vin (beline) deloma odlične kakovosti. Odlikuje jih navadno izraziti vonj in ugoden duh (»rožica«). Celo marsikatera kislica prijetno diši in lahko prav pride za žejo, odnosno za mešanje s slatino ali z ustreznimi drugimi pristnimi domačimi vini nasprotnih svojstev, da je potem poštena mešanica boljše ko vsako vino zase. Potrebujemo in zahtevamo izvirne proizvode — brez tistih posebnih tajnih kletarskih umetničenj. To bomo dosegli med drugim s smotno obnovo goric, ki postaja neodložljiva. Potem pa več spoštovanja domačih pridelkov: Na slovensko mizo — slovensko vino!

Pekrsko vino ali pekrčan slovi čisto posebno, a ne raste v bližnjih Fekrah, kjer je samo mnogo točilnic pekrčana. Na Jančevem vrhu, v Vrhovem dolu in v koli Bistrice v občini Limbuš se lahko ponašajo z njim. Morda najdeš tu najboljše vino v Sloveniji in Jugoslaviji sploh, ki se torej uspešno kopa z znamenitim jeruzalemscem iz ljutomerskih, odnosno iz ormoških goric. Pridelki za Jančevega vrha so na gasu in posebno sočni. Vsakdo ima pač svoj okus, ki se o njem ne da mnogo pripraviti. Tudi tu je.

Dopiši „Edinosti“

Rogaška Slatina

Cvetlični dan in akademija R. K. prošlo nedeljo sta potekla prav ugodno in razveseljujo. Proslave 15letnice so se udeležili tudi zastopniki glavnega in banovinskega odbora Rdečega Križa. Nekaj zaslužnih funkcionarjev občinskega odbora R. K. je bilo odlikovanih. In sicer je odlikoval glavni odbor R. K. v Beogradu predsednika g. Stanka Senturca z zlato medaljo za zasluge, s srebrno medaljo pa so bili odlikovali podpredsednik g. šol. uprav. Miloš Verk, blagajnik g. šol. uprav. Rudolf Predan in tajnik g. Albin Podjavoršek. Vsem odlikovancem in celotni človekoljubni ednici naše najiskrenejše čestitke.

Jadransko noč priredi Jadranska Straža v Rog. Slatini ob 20.30 v Zdraviliškem domu v soboto, dne 6. t. m. Ne zamudite krasne prireditve!

Zibika

Iz naše župnije je malokdaj kaj slišati. Danes pa tudi nimamo poročati kaj prijetnega. Tukajšnjega priljubljenega učitelja g. Zupanca in gospo so že drugi v tem letu obiskali tatovi. Ko je gospod učitelj odšel na počitnice, so v njegovi odsotnosti vdrl tatovi v stanovanje in dobesedno pokradli vse, kar so mogli nesti. Ima več tisočakov škode. Orožniki so tatovom na sledu. Tudi pri soseščnjem Sv. Stefanu so tatovi pokradli tamkajšnjemu učitelju mnogo oblek. Opozorjamo podeželsko učitelstvo, kjer ima stanovanja na samem, da se za zoper vlome in tatvine zavarovati!

Dol pri Hrastniku

Naša pošta kot »vandrovec«. Pred par meseci je našo pogodbeno pošto prevzela nova poštarica. Sprva je nekaj časa bila stvar v redu, nato pa je prav kmalu začela poštarica tožiti, da prostori ne odgovarjajo poštnemu lokalu, češ, da je v drugem nadstropju ter zvezan po stopnicah, ki dajo človeku pri hoji precej truda itd. Kljub temu, da ji je bilo znano, da je bila pošta v tem lokalu že nad 30 let, se je poštarica s poštinskim uradom vred preselila v društveni dom, s čemer pa je dobila še slabši lokal, ki ga je morala celo uporabljati za stanovanje, kar nikakor ni bilo primerno. Zaradi tega je spet postalo aktualno vprašanje, kje najti nov lokal. Vodstvo naše posojilnice, ki mu gre zasluga za elektrifikacijo našega kraja, se je zavzelo tudi za prošnjo poštarice ter uredilo v pritličju posojilniškega poslopija nove poštnice ter tudi stanovanjske prostore, in to za stroške, ki so znašali 9000 din.

Vsi Dolanci in okoličani smo bili veseli, da se je vprašanje tako lepo rešilo, zato pa tem bolj presenečeni, ko se je poštarica ponovno preselila nazaj v prvotni lokal. Naša pošta je tako v nekaj mesecih prevzdravila ves Dol. Kdo bo sedaj trpel stroške za preureditev lokala itd., ne vemo. Sicer pa tudi v tem slučaju velja preizkušeni rek: dobrota je sirota. Dobro in umestno bi bilo, da bi se nekdo za celo zadevo stvarno in temeljito pobrigal, saj smo Dolanci sprito dosedanje prakse preseljevanja naše pošte v zadregi, da nam lepega dne pošta kamorkoli že odvandra.

Svečina

Menda se do sedaj še ni dosti bralo o našem kraju, zato gotovo ne veste, kako je pri nas. Tiho sočije je tu — nikakega takega dogodka, kar bi bilo vredno kam »obešati«;

dobro se zastopimo mi Svečinci, — no razen nekaterih, šment naj jih razume.

Vseeno gre življenje tudi brez njih kar lepo naprej, v vsakem oziru lepo tudi politično; pa njo ne vodimo vsi, politiko, le nekateri, in med temi so zopet nekateri zagrizeni ali od nje nagrizeni. To včasih pokažejo, pa ne zmiraj, kadar je potrebno. In to je dobro!

O politiki se itak dosti ne menimo razen ob nedeljah včasih ob tritalku, potem pa domov in cel teden nič (razen nekaterih), ker mi nismo družabni, kakor bi rekli, društveni ljudje. Društven bogsigave kako ne obrajtamo, smo neki separatisti, pa ne vsi. Nekateri bi radi marsikaj, marsikaj radi! — No ja, vso srečo!

To je vse na znotraj, kar videza ne kviri, saj na pogled smo si prijatelji, veliki prijatelji in bomo ostali, do kake izpremembe seveda.

To še ni vse; imamo še druge pod klobukom! Mnogi znajo, na primer, že samostojno misliti in uravnati po tem svoja dejanja.

Pa o tem bomo rekli kako prihodnje. — Pozdravljeni!

»Svečincan.«

Središče ob Dravi

Proslava 20letnice osvobodjenja. V nedeljo, dne 7. t. m. priredijo Društvo kmečkih fantov in deklet, Sokolsko društvo in Gasilska četa proslavo 20letnice osvobodjenja z naslednjim sporedom: ob 5. jutraj budnica, ob pol 3. uri povorka izpred »Rotovža« na slavnostni prostor na Gradišče, kjer bo pozdrav in slavnostni govor rež. Milana Kosiča. Nato tekma koscev, zatem pa predstava Desetega brata na prostem v režiji g. Milana Kosiča, rež. Nar. gledališča iz Maribora. Proslava bo velik praznik za Središče in njegovo najbližje okolico. Naj na tej proslavi nihče ne manjka, da bomo v slogi in skupnosti res dostojno proslavili velik praznik našega osvobodjenja »izpod tuječev pete«.

Iz Kočevja

Nesreča pri razstreljevanju se je zgodila v vasi Nove Ložine. Za regulacijo Rinže je banska uprava določila v redni proračun 40 tisoč din. Najeti delavci kopljejo za vasjo Ložine stransko odtočno strugo, ki bo za osuševanje zemljišča ob Rinži velikega pomena. Pri teh delih je bil zaposlen tudi delavec Naglič, ki se je neprevidno približal še neizgoreli mini, vloženi v izvrtano skalo. Razstrel je Nagliču prizadel težke poškodbe, zlasti po glavi in je malo upanja, da bi okreval, četudi je bil takoj prepeljan v ljubljansko bolnišnico.

Preložitev klanca bo z letošnjimi javnimi deli in s podporo banske uprave v Ljubljani izvedena tudi na odseku Kočevje—Cvišlerje. Pri teh delih je zaposlenih precejšnje število okoličanov. Zela kočevskih Slovencev je samo, da bi odločno preddelavci oziroma inženjerji najemali za delo več Slovencev, katerim je vsak priložnostni zaslužek v velikem utehu v njih težkem socialnem položaju. Krošnjarijem v zimskih mesecih in z raz. Za kočevske Nemce je splošno znano, da se s nimi podporami lažje prebijajo skozi življenje, zato ponavljamo zahtevo: Pri javnih delih na Kočevskem posvečajte merodajni činitelji več pozornosti ravnim Slovencev! Če niste o težkem položaju svojih rojakov dovolj poučeni, pustite, da Vas o tem obvestijo ljudje, ki jim »kočevski problemi« niso tuji in ki z dneva v dan opažajo borbo, ki jo v neenakem boju za svojo narodnostno in gospodarsko osamosvojitve bijejo kočevski Slovenci.

Urban, Košaki, Meljski hrib, Sv. Peter, Sv. Barbara, Vurberg, Plač, Špičnik, Vajgen, Jareninski vrh, Ciringa, Svečina, Vrtiče, Stara gora, Sv. Jurij ob Pesnici itd.

Največ vina odtod gre v Maribor, pa v Ljubljano, na Gorenjsko, nekaj v tujino itd.

Posebnosti vinarskega in vinskega gospodarstva v mariborski okolici so med drugim:

Pravih kmečkih vinarjev je razmeroma malo in še vedno manj. Vprav najboljše gorice so v rokah meščanov in druge gospe — tudi ljudi iz tujine. In še vedno gredo iz kmečkih rok v nekmečke roke. Potem: tu so prav doma »vinotoki pod vejo«. Imeli smo jih v enem letu že na stoje. Ker blizu mesta, se lastniki ne obotljajo. Vinski obrtniki točilci pa imajo od tega škodo, prav tako oddaljeni kmečki vinogradniki, ki mnogokrat zastoj čakajo na kupca iz mesta. Točenja pod vejo se ne bi smelo dovoljevati vse vprek! Samo pravim kmečkim vinarjem. Nezdav pojav je tudi kočljivo viničarsko vprašanje, ki še ni na nobeno stran zadovoljivo rešeno.

V Mariboru samem je nekako 140 vinskih obrtnikov točilec, v bližnji okolici, toda brez pretežno kmečkih občin, pa gotovo več kot 200. Tu je doma deloma že stara vinska trgovina, ki dela, ko povsod, po znanih trgovskih načelih. Njen današnji pomen je drugačen kot je bil nekdanj. Nekdanj je posredovala predvsem kupčije v oddaljene nevinorodne tuje kraje, danes dobavlja vino slovenskim gostilničarjem, ki sami ne morejo ali nečije kupovati vina naravnost iz gorice. Celotni gostilničarjem v vinorodnih krajih samih. V Mariboru so se naselila tu-

venci s tujerodnimi lastniki zemlje na slovenskih tleh!

Užaljena »Kočevarica«. Zadnja, 22. številka »Gottscheer Zeitung« ponatiskuje v celoti in pod naslovom »Volkstumsarbeit im Gottscheer Land« članek, ki ga je objavilo »Jutro« od 25. julija. Ni naša stvar, da bi o vrednosti »Jutrovega« članka polemizirali s »Kočevarico«, to prepuščamo »Jutrovi« redakciji, povsem iz narodnostnih razlogov in razmerja, ki ga ima omenjeni list do resnice in pravice, pa nas zanima »užaljeni« pristavek, ki ga brumna »Kočevarica« dostavlja »Jutrovemu« članku, rekoč: »da s takim člankom zavzeti stališče, bi se reklo, pisati nekaj, kar je našim (namreč naročnikom »Kočevarice«) bralcem že znano«.

Mi vemo, da resnica zmerom v oči bode! Zato »Kočevarica« noče polemizirati z »Jutrovim« člankom, v katerem se pisec zavzema za narodnostne pravice kočevskih Slovencev, pač pa patetično vzklika, kako je »tisto namigujoče stališče bralcem znano«.

Zares, gospe »Kočevarica«, znano nam je! Kajti v tisti številki ste blagovolili objaviti nekaj vrstic o nesreči, ki se je primerila v Ložinah delavcu Nagliču, vendar ste ga po znanih metodah, ki jih v isti številki servirate svojim bralcem v članku »Wie schreibe ich meinen Namen?« prekrstili svojevoljno v Naglitsch! Ali je to tisto stališče, ki ga imate gospodje okoli »Kočevarice« do slovenskih imen na Kočevskem? Pa nikar zopet ne trdite, da je ta vaša »pravica« stara 60 let, kajti še lansko leto je otrok ranjenega Nagliča pohajal šolo, kjer so ga šolske uradne listine poznale samo pod imenom »Naglič« in ne »Naglitsch«, kakor hočete Vi, ki sami ustvarjate svoj pravopis o slovenskih imenih in primkih!

Stara cerkev p. Kočevju

Brez vode. Letošnje dokaj suho poletje ima za Suho krajino in za kraško kočevsko deželico usodne posledice. V mnogih vaseh je pričelo primanjkovati vode, tako, da jo morajo kmetje voziti iz več kilometrov oddaljenih čisto težko dostopnih studencev. Tudi v našem kraju so se vodnjaki skoraj povsem izpraznili in v enem najslabše oskrbovanem vodnjaku vlačijo ljudje na dan umazano in kalno vodo. Na tem mestu smo pred tedni že poročali o metodah tistih lastnikov vodnjaka, ki so »neljubim Slovincem« pričeli za-

Kulturna obzora

Kmetska in delavska kulturna društva

Ogromno večino slovenskega naroda tvorijo kmetje in delavci. Vsi drugi sloji se v tem morju naravnost izgubljajo. In vendar sta naš kmet in delavec kulturno še vedno močno pasivna. Do danes imamo še prav malo ljudi iz teh dveh naših temeljnih stanov, ki bi bili resnično kulturno produktivni. Kakor, da vede pri nas pot do kulture izključno skozi mesta in le preko inteligence, ki sicer prihaja s kmetov, a se tako kmalu odtuji. Inteligence, ki bi resnično čutila z ljudstvom, imamo še vedno le malo in še ta se mu skuša zgolj približevati in ga razumeti. Pravih delavcev-pesnikov in kmetov-pesnikov skoro da ne poznamo. Da o drugih panogah umetnosti sploh ne govorim.

Če se v tej točki primerjamo z drugimi narodi, bomo morali marsikateremu, čigar kulturni standard je sicer nižji od našega, priznati prednost. Da omenim le Hrvate z njihovim visokim odstotkom nepismenosti. Toda v kulturni produktivnosti kmetov in delavcev nas daleč prekašajo.

Da tu ne gre za večjo nadarjenost naroda, je jasno. Saj bi se to moralo poznati tudi v splošnem kulturnem in umetniškem nivoju. Tudi gospodarski in socialni položaj ne more biti v tem slučaju odločilen — kakršna je tudi vloga ekonomskih razmer pri kulturni stavbi — saj ne moremo trditi, da bi bile na primer hrvatske ekonomske razmere toliko ugodnejše za nastanek žive res ljudske kulture. Kje je torej vzrok?

Če primerjamo Hrvate in Slovence še dalje, bomo prišli do bistvene razlike, ki jo Slovenci tako neradi priznamo, do večje politične zavednosti hrvatskega kmeta. Predolgo so našega kmeta vodili kakor otroka — pred volilne skrinjice in mu dopovedovali, kakšen je njegov prid, da je na ta svoj prid in na način, kako bi si sam pomagal, pozabil. Kakršenkoli je naš odnos do politične plati ideologije obeh Radičev — eno jima bo moral vsak, tudi najhujši politični nasprotnik priznati: dvignila sta samozavest ljudstva. In s to samozavestjo je šla vzporedno aktivizacija vseh, tudi kulturnih in umetniških sil. Tej aktivizaciji se imajo Hrvati zahvaliti za prednost pred nami.

Gre torej za več ali manj politično vprašanje. S tem se seveda še od daleč ne pravi, da bi bilo treba zdaj tako dolgo čakati, da bodo tudi za Slovence nastopili časi, v katerih si bo tudi naše ljudstvo opomoglo... Kar nam je danes v prvi vrsti treba, je organizacija, organizacija kulture med ljudstvom. In na tem področju imajo naše kmetske in delavske kulturne organizacije še ogromno možnosti za delo.

Takrat, ko bomo imeli v vsaki vasi kulturne organizacije najrazličnejših svetovnonazorskih oziroma političnih smeri, bo prišlo naše ljudstvo iz svojega kulturnega pasivizma. Seveda pa je treba za to precejšnje širokogrudnosti, ki dovoljuje vsakomur udeleževanje v tisti smeri, ki se zdi njemu pravilna in v kateri bo potem lahko uveljavil svoje sposobnosti.

Jad.

Odrežite in orložite vprašanje

Svetovalec

„Edinosti“

odgovorja samo na vprašanja, ki jim je orložen ta odsek

„EDINOST“ 6. avgusta 1938

Sicite Edinost

Za dom in pridne roke

Materinstvo in vzgoja

Umetna prehrana dojenčka. Ako se dogodi, da je treba novorojenčka hraniti na umeten način, to se pravi, da ga ne doji niti mati, niti dojilja, se nam spričo tega dandanes ni treba več tako plašiti kakor nekoč, kajti v najnovejšem času je tudi v tem pogledu storjen velik napredek.

Prvo hrano, dobi novorojenček 24 ur po rojstvu, kakor tudi oni novorojenček, ki je hranjen z maternim mlekom. Do tega časa dobi samo malo čaja, zaslaženega s saharinom. Poznejša hrana je sestavljena iz enega dela kravjega mleka in dveh delov sluzi. Prav izpočetka se doda na 100 gramov hrane še polna kavna žlička sladkorja.

Kaj je to »sluz«? Sluz je dodatek k dojenčkovi hrani in jo navadno kuhamo iz ovsa ali riža. Vsebuje mnogo beljakovine in celuloze. Ovsena sluz je najbolj priljubljena, čeprav jo riževa sluz deloma nadkriljuje. Ovseno sluz dajemo detetu, ki trpi radi proliha, a rižovo sluz onemu, ki trpi radi zaprtja. Ovseno sluz kuhamo iz ovsenih kosmičev. Dve polni žlici ovsenih kosmičev pristavimo z enim li-

trom vodi in kuhamo eno uro ali še dalje pri zmernem ognju. Še vročo sluz precedimo skozi sito in malo osolimo. Voda, ki se je pri kuhanju izparila, se nadoknadi z dolivanjem prekuhane vode. Če zdravniški predpis zahteva gostejšo sluz, se doliva manj vode.

Riževa sluz je jako dobra, ker jako povolno vpliva na delovanje črevesja. Kuha se prav tako kakor ovsena sluz. Navadno se uporablja ta dve sluzi, a lahko se skuha tudi od ječmena ali kaše.

V Berlinu prodajajo posebno mleko za dojenčke. V posebnih, higienično urejenih hlevih goje zdrave krave. Njih mleko razredčijo, kar je edino pravilno. Čisto kravje mleko škoduje otroku. Jasno je, da nežno dete ne more prenesti enako močnega mleka kakor tele, ki je mnogo močnejše. Prve dni zadostuje za enega otroka 40—50 gramov takšnega mleka, po 7. ali 14. dnevih pa 100—120 gramov. Treba je vsake 3—4 dni otroka tehtati, ker tako se najlažje ugotovi, s katero količino mleka otrok najlepše napreduje.

(Dalje.)

Uredite svojo kuhinjo

Zelja vsake gospodinje je, da bi kar preko noči dobila lepo, novo kuhinjo ali da bi vsaj svojo staro kuhinjo tako preuredila, da bi izgledala kakor nova. Ker je pa to v večini slučajev nemogoče, se je treba pač potruditi, da kuhinjo kolikor mogoče izboljšamo, da bo odgovarjala soodobnim zahtevam in da se v njej ugodno in udobno počutimo. Denar, ki ga vložite v svojo kuhinjo, ni zavržen. Udobna kuhinja vam olajša delo in zmanjša napor. Torej kako bi se dala vaša kuhinja preurediti brez velikih stroškov?

Vsaka, še tako skromna kuhinja mora imeti kuhinjsko omaro ali kredenco. Včasih so bile te omare jako drage; danes jih lahko dobite za majhen denar v vseh velikostih — v lepi, moderni in praktični izdelavi. V takih omarah je vse polno predalov in predalčkov, v katere lahko spravimo vso kuhinjsko orodje. Potrebne kuhinjske pribora je mnogo. Zena mora skrbeti, da se to takoj v prvem času njenega gospodinjstva nabavi. Če se bo spočetka navadila, da dela v kuhinji vse brez potrebnega orodja, si ga tudi pozneje ne bo nikoli nabavila. Njena kuhinja bo ostala prazna in neudobna. Saj ni potrebno, da se nabavi vse naenkrat. Vsaki mesec nekoliko predmetov in kmalu bo kuhinja kompletna. Kako prijetno je kuhati, če imamo kaj vzeti v roke in nas pri delu ne ovira pomanjkanje raznih potrebnih priprav. Namesto za kakšno ne potrebno neumnost, daj raje denar sedaj za mesni stroj, drugič za likalnik, tortni kalup, kuhinjske nože, steklenice za vkuhanje, različna strgala, pripravo za spanje snega ter mnogo, mnogo drugih potrebnih priprav.

Posebno poglavje v kuhinji so kuhinjske brisače in krpe. Na njih se vidi snaga gospodinje in njene kuhinje. Če se po vseh kotih potikajo razne umazane in nerabljenecunje, pač ne moremo dobiti prijetnega utisa. Kako naj bo v kuhinji čisto vse drugo, če so krpe zamazane. Štednja pri krpah je neumnostna, saj ne stanejo mnogo. Vsa posoda pa ima čisto drugačen lesk, če je brisana s čisto krpo. Zelo praktično je, če se namesti v kuhinji zvitek mehkejšega papirja, kakor vidite to v trgovinah. Papir se sproti odvijata in trga. Premnogokrat na dan si mora gospodinja umiti ali samo obrisati roke. Brisača ali

krpa je takoj mokra in umazana, pa je zato bolje, da obriše oke kar v papir in ga odvrže. Pa tudi za brisanje zunanje strani loncev pred umivanjem ter raznih mastnih predmetov je najbolje uporabiti najprej papir, potem šele vodo. S tem prištedite mnogo dela, a kuhinjske krpe bodo ostale dalje časa lepe in cele.

Tudi na kvaliteto vašega kuhinjskega pribora morate gledati. Ne kupujte najslabših in najcenejših stvari, ker s tem samo zametujete denar. Po parkratni uporabi je pribor neuporabljiv. Ne kupujte pa stvari, ki jih ne rabite ali pa kvečjemu enkrat na leto.

Glavno pa je, da imate v kuhinji vedno vse na svojem mestu. Iztegniti vam je treba samo roko in že imate zaželeni predmet. Delati v taki kuhinji je pravo veselje. Jed iz lepo urejene in čiste kuhinje tekne dvakrat bolj.

Pobirajte odpadlo sadje

Kakor vsako leto, tako tudi letos, posebno hruške in jabolka odpadajo v jako velikih količinah. Glavni vzrok odpadanja so sadni črvi, kateri poleg tega, da povzročajo odpadanje sadja pred dozoritvijo, tudi manjšajo vrednost sadu.

Med drugimi načini borbe proti sadnim črvom je omebne vreden tudi ta, da črve sproti uničujemo. Odpadlo sadje je treba dnevno pobirati. Nezrelo in kislo sadje je najbolje dati svinjam, ki ga jako rade jedo, zrelo in slajše sadje pa uporabiti za kuhanje žganja. Tako na najcenejši način preprečimo širjenje črvičnosti sadja. V vsakem odpadlem sadu je namreč črv, in če ga ne uničimo, se črvi nemoteno dalje razvijajo in naslednje leto imamo trikrat toliko črvov.

Borba proti sadnim črvom je sicer jako težka in draga, in ker je lažje neko zlo preprečiti nego zdraviti, priporočamo dnevno zbiranje odpadlega sadja, ker tako na jako enostaven način manjšamo črvičnost sadja.

Zdravilna moč zelene

V starem času so cenili zeleno ali zelen kot sveto rastlino. Posvečena je bila pogovom podzemlja, mrtvim in žalostnim. Nagrobne spomenike so okrasili z listjem zelene, a zeleno so jedli na nekakih sedminah. Že Homer je opeval to rastlino.

Tudi rimski učenjak Plinij je pisal že v prvem stoletju po Kristusovem rojstvu o zeleni. Rimske zmagovalce so ovenčali z listjem zelene. Še dandanes so Grki mnenja, da donša zelena srečo. Gojijo jo v sobah, skupno s česnom in lukom.

Iz vsega tega je razvidno, da so že v starem času poznali zdravilno moč zelene. Cenili so jo takrat mnogo bolj nego danes. V vsaki nezdigi so se zatekali ljudje k zeleni.

Dandanes pripisujemo zdravilno moč zelene v glavnem apiotu, t. j. dišečemu olju, ki ga zelena v obilni meri vsebuje. Razen tega vsebuje razne mineralne soli, ogljikove hidrate itd. Zelo dobro vpliva zelena na ledvice (poveča njih delovanje), na črevesje ter organe spodnjega (malega) trebuha. Pri akutnem obolenju ledvic sta zelena in peteršilj sicer zabranjena, a če je vnetje kronično, ju celo priporočajo. Vodenika, bolezn srca, ki nastanejo radi obolenosti ledvic, kamen v ledvicah, obolenosti žolča ter neke vrste zlatenice se lažje zdravijo, če se uporablja pri dietni hrani tudi zelena. Zelena izločuje iz telesa vodo, kar je jako značilno za zdravljenje nekaterih bolezni.

Zakaj kuhan krompir pomodri?

Ne vedno, pač pa pogosto boste opazili, da kuhan in olupljen krompir pomodri, čim se ohladi. Mnoge gospodinje, kakor tudi razni prirodoslovci so si že razbijali s tem glavo, pa dolgo niso prišli do pravega zaključka. V zadnjem času pa so potom pazljivega proučevanja prišli do spoznanja, da temu pojavu ni kriva gospodinja, temveč kemična sestavina zemlje, v kateri raste. Dognali so, da samo oni krompir pomodri, ki raste v zemlji, katera ne vsebuje kalija. Da se torej temu neprijetnemu pojavu pri krompirju izognemo, moramo zemljo, v katero sadimo krompir, gnojiti z gnojili, ki vsebujejo kalij.

Uspelo križanje žitnih vrst

Neki botanik dunajske univerze je dobil visoko odlikovanje radi uspelega križanja dveh vrst žita. S tem se je proslavil tudi preko meje svoje domovine. Podal je novo možnost za prehrano človeštva. Uspelo mu je, da je s križanjem kalifornijske pšenice s pšenico, ki raste v srednji Evropi, dobil novo vrsto žita, ki uspeva mnogo bolj zgodaj nego vrste pšenice, ki se sicer goje v Evropi. V Nemčiji, kjer pšenica pozno dozoreva, so že začeli uvajati to novo vrsto žita. Ta nova vrsta žita ima kvaliteto pšenice, a hranljivost rži. Tudi nekatere sosednje države so že naročile seme.

Zalivanje in gnojenje lončnic v poletnem času

Zelo pogosta napaka pri gospodinjah, ki sicer z velikim veseljem in razumevanjem gojijo sobne cvetlice, je ta, da jih preveč zalivajo. Vsaka pač misli, da je samo pri sebi razumljivo, da morajo imeti lončnice v poletni vročini več vlage nego sicer. Pa ni tako. Največ vlage rabi rastlina v času, ko razvija popje in cvetje. Kakor hitro pa odcveti in razvije seme, nastopi pri njej čas mirovanja in takrat ne potrebuje niti toliko vlage, niti toliko rastlinske hrane, kakor poprej. Zato moramo s preobilnim zalivanjem prenehati, kajti prevelika vlaga lončnic škoduje. Pri rastlinah, katerim odpada listje, najlažje opazimo čas mirovanja. Težje je pri vedno zelenih rastlinah. Pri teh se pa oziramo na to, kdaj najbujneje dobiva nove poganjke. Čim poganjki dorastejo, a rastlina preneha poganjati nove, pre-

Egiptska princesa Fawzija, sestra sedanjega egiptskega kralja Faruka, se je pred nedavnim zelo svečano zaročila s sinom perzijskega vladarja. Poroka bo prihodnje leto, pa se že sedaj vršilo obsežne predpriprave.

stanemo z obilnim zalivanjem. Da pa v slučaju, če lončnice vseeno preveč zalivamo, rastlina preveč ne trpi radi preobilne vlage, moramo položiti na luknjico lončka oglat kamen, da se lahko voda odceja v podstavek.

Z gnojenjem sobnih rastlin je prav tako. Tudi za gnojenje najprimernejši čas je takrat, ko rastlina dela in se razvija. Jako dober gnoj za lončnice so v vodi razmočeni ovčji odpadki. Zalivati, kakor gnojiti moramo rastline zvečer ali pa kadar je oblačno. Če zalivamo cvetice ob solncu, pričenja liste in cvetje razjedati rja.

Praktično konzerviranje paradižnikov

Sedaj je čas, ko morajo gospodinje vlagati in vkuhovati razne sadeže, če hočejo pozimi imeti kaj pri roki. Že sadje in zelenjava z raznimi dodatki ji povzroči dovolj stroškov, a poleg tega ji zmanjka še kozarcev in steklenic za vkuhanje. Ako ni baš pri roki denarja za nabavo novih kozarcev, si lahko razumna gospodinja vsaj do neke mere pomaga, in sicer pri vkuhanju paradižnikov. Paradižnike lahko priredimo za zimo tudi brez steklenic.

Paradižnike na majhni vodi do mehkega prekuhaj in pretlači skozi sito. Pretlačene paradižnike kuhamo tako dolgo, da se popolnoma zgostijo. Na pekač položimo pergamentni papir, ga namažemo s to paradižnikovo maso in posušimo v pečici. Vratca pečice pustimo odprta, da lahko uha-ja sopena. Toplota naj bo zmerna, da se paradižnikova masa polagoma posuši. Tu sušenje traja par dni. Ta paradižnikova masa se nato odloči od papirja in zvije v zvitek. Več takih zvitekov se vloži v lončen lonec in zaveže s pergamentnim papirjem. Pred uporabo je treba to posušeno paradižnikovo maso namočiti v mlačno vodo. Za juho, omako in vso drugo uporabo so na ta način konzervirani paradižniki prav tako dobri, kakor oni iz steklenic. Imajo pa to prednost, da se več let ne pokvarijo.

SOTRUDNIKE IN DOPISNIKE prosimo, da pošljejo svoje prispevke najkasneje do vsake srede v tednu.

Mučenik Andrej Lakota

R A B O T K I N

Gospod Andrej Lakota je bil čisto spodoben človek, vedel je, kje je levica in kje je desnica, hodil je počasi in previdno, bogaboječ se je smehljaj in ni imel nikoli svojega mnenja. Ponižno je priklinal različnim višjim uradnikom, glavarjem, župnikom, kaplanom, krčmarjem, trgovcem, kmetom in tovarštem, kaj pa je hotel, previdnost nikoli ne škoduje in je mati modrosti. Enkrat samkrat se je zasedel pri tovarštvu v trgu in je bilo to še v lepih junaških dneh pred vojno. Andrej Lakota je bil spodoben človek in ni bil vajen vina, zlival ga je vase kozarec za kozarcem, naposled je bil poln navdušenja. To navdušenje je kipele iz njega z razpoko v ključu in niti tovariš ga ni mogel umiriti. Pa je navdušenje od žensk in vsakdanjosti prešlo na milo domovino in rodoljubje, kjer se je začel Andrej Lakota skoraj solziti. In ko sta odšla skozi trg, je bila že pozna ura. Tržani so počivali po trudopolnem delu,

Andreja Lakota je pa svetla mesečina še bolj pretušila, spomnil se je vseh slovan, ki h bratov, njih bridkosti in težav, zaviskal je na ves glas in začel prepevati »Hej Slovani«. Tovariš mu je godrnjal pomagal. Pa se je pokazal iz teme trški policaj in zašepetal: »Gospod, mir!« Pol-lazal je na razsvetljeno okno v visoki hiši. Pa Andrej Lakota je bil navdušen Slovan in se je razhudil, kaj ga briga županova hiša. Policaj je nemirno prestopal in ponavljal, naj potisnata. Andrej je vzdignil roko in pokazal bi bil policaju, kako težka je, a je bil mož toliko previden, da se je umaknil. Čez nekaj dni so ga pa poklicali v trg. Da, nedostojno obrašanje in to celo uradnik. Zaenkrat ni bilo nič hudega. Zamislili so z enim očesom, vrana vrani ne izključuje očij, plačal je le nekaj kron radi kaljenja nočnega miru. Čez čas se je pa vse pozabilo. Andrej Lakota je postal previden, nikdar ni spil več kakor dva kozarca in že v

mraku se je napotil proti domu. Trškega policaja je spoštljivo pozdravljaj, sicer se mir je pa umikal, kakor se je le mogel.

Pa prišli so drugačni časi. Stari cesarji so padli, stare zastave so izginile. Spočetka je bilo ljudem nekoliko neprijetno, oprezno so opazovali drug drugega, če ni vse skupaj le začasen intermezzo. Ko se je pa pokazala trdnost, so se oddahnil. Da, zdaj bi šele prišlo na dan, kaj so vse pretrpeli. Kaj tisti, ki so bili zaprti na Gradu, kaj tisti, ki so šli čez Albanijo, kaj tisti, kar jih je pomrlo po ječah! Tisti so bili že nekako pripravljeni na vse, bili so že od začetka uverjeni, kako se bo življenje izteklo. Toda tista drobna junaštva, ki ne ve živa duša zanje.

Sedeli so ljudje v krčmi in se bahali: »Da, malo je manjkalo, da me niso ustrelili.« Pozabil je obesiti zastavo. No, je pa potem tri dni dalje visela. Vsem bi bilo šlo za kožo, a so vsi ostali zaenkrat še živi. Nekateri so se celo zdravili.

Tudi Andrej Lakota se je spomnil na svojo zgodbo. »Zaprli so me, zaprili!« je kričal. »Oh,

pril, ker sem pel slovensko pesem.«

Z jokavim glasom je pravil o svojem junaštvu. Mlajši so ga gledali z občudovanjem. Moj Bog, koliko prilik za junaštvo je bilo v tistih časih, zdaj je pa življenje tako vsakdanje. Starejši, kar jih je še ostalo živih, so pa rinili pred Andreja pijačo: »Na, pij, da boš pozabil!«

Bilo je v tistih časih, ko so pravi mučeniki skrivali svoja junaštva, molčali o velikih dogodkih in niso raznašali svojih sre po ulicah. Andrej Lakota je pa začuden gledal okoli sebe. Ljudje so mu pritrjevali. Ali ni nihče v tistih časih trpel? Počasi so se mu resnični dogodki v preteklih letih zameglili, čeznje je legla siva koprena, izza katere se je bleščalo nekaj posebnega. Začel je sam verovati, da je res trpel. Njegove oči so dobile zamišljen izraz, blagohotno, prizanesljivo se je oziral po ljudeh in njegov ugled je raste. Kmalu potem je dobil odlikovanje. Da, res, nekoliko se je začudil. Ali se mo goče norčujejo? Opazno, izpod čela je pogledal, če se mu kdo smeje. Pač, nekaj dobrovoljcev se sumljivo smehlja. No, nanje se ne more ozirati. Andrej je sunoma dvignil glavo in zadihal s polnimi

Budimpešta podari Vratislavi spomenik kralja Matije

Madžarska prestolnica je sklenila podariti nemškemu mestu Breslau (Vratislava) prekrasen spomenik kralja Matije, ki je vladal v letih 1459. do 1490. ter je igral v zgodovini tega mesta veliko vlogo. Spomenik velikega kralja izdeluje madžarski kipar Karol Antal. V kratkem bodo dele spomenika odpeljali v Vratislavo. Svečanega odkritja spomenika se bo udeležil tudi budimpeštanski veliki župan Szendy skupno z magistratnim senatorjem Nemethjem.

Starčki v letalu

V Berlinu je bilo te dni zborovanje starih vojaških veteranov, med njimi tudi takih, ki so se borili še leta 1866. proti Avstriji in leta 1870-71. proti Franciji. Ti gospodje, ki imajo res že svoja leta, so bili povabljeni na krožni polet po Nemčiji. Zgodilo pa se je, da je bilo v enem teh potniških letal deset veteranov, od katerih je bil »najmlajši« star 89 let. Najstarejši je bil star 97 let ter je služil še pri pruskem Garde du Corps. Skupna starost vseh deset očkav je bila 924 let. Stari gospodje so po končanem poletu izjavili, da jim ni bilo prav nič slabo, čeprav so se prvič v življenju podali v višino.

Rudninsko bogastvo v pesku

Nov vrelec za pridobivanje rudninskih surovin so našli v Italiji. Nedavno se je mudil ministrski predsednik Mussolini na morju Tirskega morja in ta obisk je obrnil pozornost sveta nase. Po vsej obali med mestoma Civitavecchia in Foggiano so našli najdišče magnetita, ki ga cene na več kot milijon ton in ki ga je mogoče na zelo lahek način eksploatirati. Ta magnetit, ki vsebuje titan, se nahaja namreč v morskem pesku. Denset ton te rude so dosedaj pridobili dneвно, in sicer v prvem stadiju poizkusov. Magnetit je magneto-železni kamen, ki ga pa najdemo tudi v obliki magneto-železnega peska. Tvorijo črne oktaedre, ki jih najdemo navadno na eruptivnem kamenu. Magnetoželezni pesek se nahaja tudi ob morskih obalah in nekaterih jezerih.

Navdušen ribič, ki je bil tudi oče, si je znal pomagati: na hrbet si je zadel oprtač ter vanj vtaknil svojega sinka, pa sta tako oba uživala radosti ribolova.

pljuči. Se bolj ponosno je stopal po ulicah. Človek si mora pač sam ustvariti svoj položaj. Zdaj ni več govoril o svojem junaštvu, pustil je, da so razpravljali drugi. Ob svoji petdesetletnici pa je bil po časnikih ginljive članke in je bil ponovno odlikovan. Da, nekaj bi že moralo biti. Zdaj se sicer ni mogel več tako spominjati, leta zabrisajo marsikako podrobnost, bilo je pa na vsak način nekaj velikega. Sicer je skušal čim manj misliti na vse skupaj. Domovina mora pač skrbeti za svoje sinove. Zdaj pa zdaj se je prestrašil, če je kdo razpravljajal o predvojnih dneh. Ali mu ne vidi v dušo? Tudi, če je srečal kakega invalida, ga je nekoliko zazeblilo. Potresal je z glavo in ubral drugo pot. Bal se je, da ne bi kdo stopil predenj in ga zasmehljivo pozdravil ter mu odtiral odlikovanja s prsi. Ta bojazen je rasla počasi v strah. Hotel se je rešiti neznozne teže, tiščal je ušesa, kadar so govorili o mučeništvu, izogibal se je družb, kjer so govorili o vojni. Vse zastoni. Mučeniški venec, ki se je spletel okoli njegove glave, se ni dal odstraniti, čeprav ga je grebel s čela in metal v blato. Seveda, so pri-

Te dni je francoski mornariški minister Carapinchi obiskal več pomorskih edinic. Na podobi vidimo ministra, kako se pozdravlja z mornarji na ladji »Provence«.

„Kralj Stanislav - angleški“

»Paris Soir« si je dovolil zanimivo šalo. Objavil je namreč »intervju« z osemletnimi do dvanajstletnimi šolarčki Pariza o pomenu obiska angleške kraljevske dvojice. Takih vprašanj in odgovorov zlepa ne najdemo za primer. Eden izmed teh mladih Francozov je dejal trdno prepričan, da pričakuje francoska prestolnica Guizota III., ki da ga je Julij Cezar posadil na angleški prestol. Na vprašanje, kako se imenuje sedanji angleški kralj, je dobil »Paris Soir« sledeče odgovore: Stanislav, Albert I., Edvard III., Edvard IV., Jurij II., Filip VI., Guizot III., in Douart VIII. Tudi na vprašanje, kaj neki je dalo povoda za obisk kraljevskega para, je dobil »Paris Soir« zanimive odgovore. Eden izmed teh odgovorov je bil: »Kralj in kraljica sta prišla, da se prepričata, da-li je v Franciji vojna.« Radovedni reporter je vprašal fantke, da-li je smatrati Anglijo za prijateljico Francije. Velika večina je temu pritrdila, vendar s pridržkom, da se osebno ne morejo izreči za to prijateljstvo, ker so Angleži sežgali Devico Orleansko.

SKRBI ZA »EDINOST«!

Velik škandal v Franciji

Pet mornariških častnikov aretiranih radi tihotapstva s pomočjo letal

Francija ima zopet nov škandal. Vojaška oblast je aretirala pet mornariških oficirjev križarke »La Galissoniere«, ker se jim je moglo dokazati, da so tihotapili cigarete, mamila itd. s pomočjo katapultnih letal omenjene križarke. Policija je namreč doznala, da se v Toulonu prodaja svila, svilene obleke in cigarete po jako nizkih cenah. Vse iskanje za tihotapci pa je bilo zaman, dokler jih niso izsledili v osebah omenjenih častnikov. Pred par dnevi so namreč francoski cariniki opazovali neko mornariško vojaško letalo, ki je letelo zelo nizko nad rtom Benat, kjer je nekdo iz letala vrget velik paket. Dotični paket sta v mraku vrgla dva možakarja v pripravljen avtomobil, ki je zdrčal proti Toulonu. Toulonska policija je bila pa medtem že alarmirana in je zaustavila še pravočasno avtomobil, na-

Italijanski kolesar Bartali, ki je zmagal v letošnji slovitih biciklistični dirki »Tour de France«, v kateri se je vodila zelo ogorčena borba.

kar so nesporno ugotovili, da je bilo v paketu tihotapsko blago. Pri nekem mornariškem častniku so našli o priliki hišne preiskave dva velika zaboja vtihotapljenih cigaret. Afera je v Južni Franciji dvignila mnogo prahu.

Dirka kač - klopotač

Da je Amerika dežela vseh možnih nemožnosti, vemo, da so pa Amerikanci že popolnoma znoreli, morda ni vsem znano. Sedaj so se že nasitili takih senzacij, kakor so na primer pasje dirke. Zato pa so v North Little Rock (Arkansas) priredili novo največjo atrakcijo: dirko kač-klopotač. Little Rock je prvo mesto, ki se lahko ponaša s kačjim derbyjem. »Dirke« se je udeležilo nič manj kakor 47 kač-klopotač in dirkališče je bilo v krogu dol go 30 metrov. Ker pa kače, kakor znano, ne reagirajo na startni strel ali morda na signal z zastavo, so jih »pognali« z električnim tokom. Šele električni tok je kače tako prestrašil, da so se spustile v pravcati beg, ki je bil pač podoben nekemu dirkanju. Prva kača je bila neka »Sweet Stuff« — last nekega zdravnika. Dirko je namreč dobila v štirih minutah in 55 sekundah. Take norosti so v prosvetljeni ameriški demokraciji velika senzacija, ki je šla v slast in tek časnikarskim reporterjem in čitateljem teh senzacij lačnih časopisov.

Mačka prejela reševalsko nagrado

Mestna uprava mesta Buffalo je odlikovala nedavno neko mačko z zlato reševalsko kolajno. Mačka je namreč šest svojih mladičev — enega za drugim — odnesla iz neke goreče hiše. Slovesni izročitvi zlate kolajne so prisostvovali tudi člani Društva za zaščito živali. Sam župan je hrabri mački obesil kolajno okrog vratu. Časnikarji niso vedeli nič poročati o tem, kako neki je mački prišlo to odlikovanje, nam se pa zdi, da bi se ji bolje oddolžili s častno — klobaso.

Samozavestni Škotlandec

Nekdaj je neki Anglež povabil na svoje posestvo Škotlandca na mednarodni piknik ter mu je raztolmačil, da bodo prispele zastopniki vseh narodov ter da bodo gostitelju prinesli najboljši pridelek svoje zemlje.

In res: ranega jutra so se znašli mednarodni gostje in zastopniki dežel s svojimi najboljšimi pridelki. Italijan je prinesel košarico najboljšega južnega sadja. Rus se je približal previdno s skledo najboljšega kavijarja, Francoz je ponosno izročil par steklenic rdečega burgundca. Nemec se je postavil s sodčkom monakovskega piva, Šved je prinesel zmago-slavno svoj svetovnoznani punč, Škotlandec pa je privedel svojega — sina.

Japonski pregovori

Modrijaan nikdar ne sanja.

Kredit je nevidno premoženje.

Pri prvi čaši pije človek vino, pri drugi pije vino samega sebe, pri tretji pije vino človeka.

Človeku, ki ga najbolj ljubiš, ne zaupaj nikarih svojih skrivnosti.

Lastovkam in vrbcem niso znani nameni štokrlje.

Pijanec ne pozna škodljivih, abstinent pa ne zdravilnih lastnosti vina.

Izpolnjevanje dolžnosti do staršev se pojavlja pri otrocih tedaj, ko staršev ni več.

Zena, ki ni ljubosumna, je kakor žoga, ki ne odskakuje.

HUMOR

— Mojega ateka so pa slikali!

— Prava reč, mojemu so pa odvzeli prstne odtiske...

Profesor glasbe.

Sodnik: »Ali ste si zapomnili številko tramvaja, ki je povzročil nesrečo?«

»Ne... pač: signalni zvonec je bil uglasen na E-Dur.

Diagnoza.

Gospod doktor, kadarkoli zmajem z glavo, me zaboli. — No, potemtakem pa ne stresajte glave! — Kako pa naj potem vem, ali me boli glava?

Brez bojazni.

»Kakor sem slišal, je vaš oče zbošel. Upajmo, da ni nič nalezljivega.« — »To upam tudi jaz. Zdravnik pravi, da se je pri delu pretegnil.«

All veste...

da v mestu Hot Springs v Zedinjenih državah čistijo ceste samo tatovi-kaznjenci, ki jim v svrhu sigurnosti pritrdijo na noge velike železne krogle?

da žive v mehiškem zalivu »muzikalne ribice«? Ob zatonu sonca razširjajo glasove, ki so podobni nežnemu vbriranju malih zvončkov.

Ženska, ki bi ga bila kmalu spravila s prestola. Sultan iz Johore se je na obisku v Evropi zaljubil v 24letno angleško plesalko Lydio Cecil Hill ter se je nameraval z njo tudi poročiti. Proti temu pa se je dvignila cela njegova dežela, tako, da bi bil kmalu izgubil prestol. Lepo plesalko je odslavil, ko jo je bogato nagradil, sam pa si je rajši obdržal še naprej prestol.

Vsem svojim odjemalcem sporočam, da **v soboto, dne 6. avgusta 1938** nanovo odpiram svojo prodajalno **svežega in prekajenega mesa ter delikates v novo adaptiranem lokalu**

Maribor, Aleksandrova cesta 19

JOS. BENKO

MURSKA SOBOTA

Šiviljam

se priporoča pri

raznovidno svilo poceni po
8, 10, 12 din meter

I. Trpin-u

Maribor, Vetrinjska ul. 15

Specialiteta
trrdke

BRUNO MOSER

Zemun III. Moserjeva ul.
Telef. 37-5-55

Zastopnik:
FRANC VOGRIN
Maribor, Maistrova 15/1
Tel. 26-64

2500 Din rabite,
da zaslužite 1000 Din
mesečno doma.

Jopise:
„Anos“ Maribor,
Orožnova 6

Priložite znamko!

Mali oglasi

beseda 0-55 din,
dopisovanje po
1-50 din; inse-
ratni davek do
40 besed 1- din,
nad 40 besed
2- din. Za šifri-
rana pisma se
plača 10- din.
Za odgovor
je priložiti 3-
din v znamkah

Jugoslovensko društvo guma

„ENGLEBERT“ d. d.

podružnica MARIBOR, Kopališka 2 (Scherbaumov paviljon)

(poslovodja: Alfonz Vreznik) priporoča kvalitativ. najboljšo pnevmatiko za luksuzne
in tovarne avtomobile ter motocikle. Direktna dobava iz tovarne, zato
zajamčeno vedno sveže blago. Brezplačna kontrola in polnjenje vaših gum.

Čitaj in širi „EDINOST“!

Tvrdba M. FELDIN

manufakturna trgovina v Mariboru,
Aleksandrova c. 13 na vogalu Cankarjeve ul.

se priporoča

cenj. kupcem iz Maribora in okolice, da kupuje svoje potrebščine tudi pri njej!

Na zalogi ima vse vrste cenejšega blaga za ženske in moške obleke, plašče,
razno žensko in moško perilo, posteljne odeje in vse vrste predpasnikov ter nogavic

Kupujte

pri tvrdkah ki
oglašujejo v „EDINOSTI“!

**ELITNA
KONFEKCIJA**

MASTEK MARIBOR

Za dame in gospode
prinaša vedno najnovejše

Kaco

**POLČEVLJI
SANDALETI
SANDALI
OPANKI**

in vse druge vrste

Velika izbira

Dobro blago

Zmerna cena

Tiskarna

Litografija

Knjigoveznica

Kamnotisk

Offsettisk

Bakrotisk

Anilinski tisk

Plakaterski zavod

Tisk časopisov

PIROFANIA patent

MARIBORSKA TISKARNA d. d. MARIBOR

KOPALIŠKA ULICA 6

Telefon 25-67, 25-68, 25-69

Oglasi v „EDINOSTI“ posredujejo med mestom in deželo!

Izdaja konzorcij »Edinost« v Mariboru. Odgovorni urednik Franc Gerželj, novinar. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstav. ravnatelj Stanko Detela, vsi v Mariboru.